

ΜΑΣΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΘΟΚ

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ
2021 • 2022

ΤΕΥΧΟΣ 8
ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2022

50 ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΚΥΠΡΟΥ

ΜΙΣΟΣ ΑΙΩΝΑΣ ΘΕΑΤΡΟ Ένας κόσμος ολόκληρος

ΕΚΔΟΣΗ
ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Μαρία Ευσταθίου, Κυριακή Αργυρού, Δημήτρης Πήχας

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ
Κυριακή Αργυρού, Δημήτρης Πήχας

ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
Δημήτρης Πήχας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΤΗΛΗΣ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Μαρίνα Μαλένη

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
grafish design (Κατερίνα Τσεβά)

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ
Παναγιώτης Μηνά

ΕΚΤΥΠΩΣΗ
Τυπογραφείο Πλέτσας | Κάρδαρη

ΜΑΣΚΑ
ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2021 • 2022
ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΘΟΚ
ΤΕΥΧΟΣ 8 / ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2022

Περιεχόμενα

04 ΟΡΝΤΙΝΟ

07 EDITORIAL

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

08 *Φιλουμένα Μαρτουράνο* του Εντουάρντο Ντε Φιλίππο

11 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ / Αννίτα Σαντοριναίου

13 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ / Έλενα Κατσούρη

ΝΕΑ ΣΚΗΝΗ

16 *Machinal* της Σόφι Τρέντγουελ

19 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ / Αύρα Σιδηρόπουλου

ΘΕΑΤΡΟ ΑΠΟΘΗΚΣ

Δράσεις 2021-2022: «Νέ@ σε έρημο νησί»

22 *Θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο*
του Τζακ Θορν

25 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ / Ελένη Μολέσκη

27 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ / Ειρήνη Ανδρέου

30 **ΑΘΕΑΤΟΙ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ**
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ / Μηνίτσα Βίκτωρος

34 **ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**
Play #5 – Play again!

42 **ΒΡΑΒΕΙΑ ΘΕΑΤΡΟΥ ΘΟΚ 2021**
Σπύρος Σταυρινίδης
Αντώνης Γεωργίου
Χριστίνα Παπαδοπούλου

46 **ΝΕΟ ΑΙΜΑ**
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ / Γιάννης Μουστάκας

48 **ΠΑΛΙΑ ΦΡΟΥΡΑ**
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ / Κώστας Καζάκας

50 **ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ**
Πίτερ Μηρουκ

51 **ΓΙΑ ΘΕΑΤΕΣ-ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ**

52 **ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΘΟΚ**

54 **ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ**

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Φιλουμένα Μαρτουράνο

του Εντουάρντο Ντε Φιλίππο
Σκηνοθεσία: Μαγδαλένα Ζήρα
18.2.2022 – 17.4.2022
Παρασκευή, Σάββατο 20:30, Κυριακή 18:00

Περιοδεία

Πάφος, Μαρκίδειο Θέατρο
30.3.2022, 20:30

Σωτήρα, Δημοτικό Θέατρο
6.4.2022, 20:30

Λεμεσός, Παπίκειο Δημοτικό Θέατρο
13.4.2022, 20:30

Υπερπλησμένες παραστάσεις

Αγγλικά & τουρκικά
26.3.2022 (Λευκωσία), 13.4.2022 (Λεμεσός)
Ελληνικά
8.4.2022 (Λευκωσία)

ΝΕΑ ΣΚΗΝΗ

Machinal

της Σόφι Τρέντγουελ
Σκηνοθεσία: Αύρα Σιδηροπούλου
8.4.2022 – 4.6.2022
Τετάρτη, Παρασκευή, Σάββατο 20:30 (μέχρι 21.5.2022)
& Κυριακή 10.4.2022, 17.4.2022, 18:00

Ανοιχτή συζήτηση μετά την παράσταση
ανάμεσα σε συντελεστές και κοινό
10.4.2022

ΘΕΑΤΡΟ ΑΠΟΘΗΚΕΣ

ΔΡΑΣΕΙΣ 2021-2022: «NE@ ΣΕ ΕΡΗΜΟ ΝΗΣΙ»

Θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο
του Τζακ Θορν
Σκηνοθεσία: Γιάννης Καραούλης
4.2.2022 – 20.3.2022
Τετάρτη, Παρασκευή, Σάββατο 20:30, Κυριακή 18:00

Υπερπλησμένη παράσταση

Αγγλικά & τουρκικά
18.3.2022 (Λευκωσία)

Διαδικτυακό κινηματογραφικό εργαστήριο «Νέοι κινηματογραφιστές»

Σχεδιασμός-Εμφύκωση: Άννα Φωτιάδου
19.2.2022 – 2.4.2022, Κάθε Σάββατο 10:00-13:00

Τριήμερο μουσικό εργαστήριο «Takeντιμ- Ταντιγκινάτον-Τάκε | Μουσικές πολυρρυθμίες»

Σχεδιασμός-Εμφύκωση: Άντνι Σκορδής
11.3.2022, 15:00-18:00
12.3.2022, 10:00-13:00
13.3.2022, 10:00-13:00

Τριήμερο εργαστήριο θεατρικής κίνησης «Δημιουργώντας μαζί»

Σχεδιασμός-Εμφύκωση: Παναγιώτης Τοφή
8.4.2022, 15:00-18:00
9.4.2022, 10:00-13:00
10.4.2022, 10:00-13:00

Παράσταση θεατρικού εργαστηρίου
«Δημιουργώντας μια παράσταση» βασισμένη
στο έργο *Concord Floral* του Τζόρνταν Τάναχιλ
30.4.2022, 20:00

ΣΚΗΝΗ 018

Αριστοφάνης τόσος δα!

του Κώστα Σιλβέστρου
Σκηνοθεσία: Κώστας Σιλβέστρου
Μουσική: Χριστίνα Αργύρη
8.1.2022 – 20.3.2022
Σάββατο 15:30, Κυριακή 10:30

Βραβεία Θεάτρου ΘΟΚ για το έτος 2021

28.3.2022, 20:00
Θέατρο ΘΟΚ, Αίθουσα Εύης Γαβριλίδης
Σε ζωντανή τηλεοπτική μετάδοση από το ΡΙΚ 2

ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ – ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ

Φέρνουμε και φτιάχνουμε – 1, 2, 3 έτοιμη φωτογραφία | Φωτογραφίες

με την Έλενα Σωκράτους
2.3.2022, 16:00-19:00
Διαδικτυακή διεξαγωγή

ΘεατροΘεραπεία: θέατρο για προσωπική ανάπτυξη, ενδυνάμωση και ψυχοθεραπεία – «Οι τρεις Ευχές»

με τον Κωνσταντίνο Παπαγεωργίου
9.3.2022, 16:00-19:00
Διαδικτυακή διεξαγωγή

Εργαστήρι εμφύκωσης ομάδων

με τη Λιάνα Τσουσιάνη
16.3.2022, 16:00-19:00
Με φυσική παρουσία

Δημιουργική γραφή για το θέατρο, Τεχνικές Show don't tell & Less is more (υπαινιγμός, οικονομία, περιγραφή και ανάπτυξη χαρακτήρων)

με τη Μαρία Α. Ιωάννου
23.3.2022, 16:00-19:00
Διαδικτυακή διεξαγωγή

ΘεατροΘεραπεία: θέατρο για προσωπική ανάπτυξη, ενδυνάμωση και ψυχοθεραπεία – «Τελετουργίες και Μάσκες»: αποδόμηση και αναδόμηση των ρόλων του εαυτού

με τον Κωνσταντίνο Παπαγεωργίου
30.3.2022, 16:00-19:00
Με φυσική παρουσία

Φέρνουμε και φτιάχνουμε – Μ' ένα όνειρο τρελό | Όνειρα

με την Έλενα Σωκράτους
6.4.2022, 16:00-19:00
Διαδικτυακή διεξαγωγή

Δημιουργική γραφή, Ασκήσεις ύφους (πώς γράφω το ίδιο κείμενο με διαφορετικούς τρόπους, σχέση μορφής και περιεχομένου, γλωσσικός πειραματισμός)

με τη Μαρία Α. Ιωάννου
13.4.2022, 16:00-19:00
Διαδικτυακή διεξαγωγή

Εργαστήρι σκηνοθεσίας, Μονόλογοι, από την ιδέα στην πράξη

με τη Ζωή Ξανθοπούλου
20.4.2022, 16:00-19:00
Διαδικτυακή διεξαγωγή

ΘεατροΘεραπεία: θέατρο για προσωπική ανάπτυξη, ενδυνάμωση και ψυχοθεραπεία – «Το Ουράνιο Τόξο της Επιθυμίας»: διερεύνηση της αμφιθυμίας, όλου του φάσματος των επιθυμιών και των υπο-εαυτών

με τον Κωνσταντίνο Παπαγεωργίου
27.4.2022, 16:00-19:00
Με φυσική παρουσία

33οι ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΙ ΣΧΟΛΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΘΕΑΤΡΟΥ 9.3.2022 – 10.4.2022

*Το αναλυτικό πρόγραμμα των Αγώνων στην ιστοσελίδα
του ΘΟΚ (www.thoc.org.cy).

Editorial

«Μπορούν οι άνθρωποι να αλλάξουν τον τρόπο που συμπεριφέρονται ή η ιστορία επαναλαμβάνεται αενάως, με τους ανθρώπους να είναι ισόβια καταδικασμένοι να επαναλαμβάνουν τραγωδίες του παρελθόντος, δίχως να αλλάζουν τίποτα πέρα από το ντεκόρ;»

Η απάντηση σε αυτό το θεμελιώδες ερώτημα, το οποίο επανέφερε πρόσφατα σε ένα άρθρο του ο σημαντικός σύγχρονος διανοητής Γιουβάλ Νόα Χαράρι με αφορμή τον πόλεμο στην Ουκρανία, δεν είναι εύκολη. Σε κάθε περίπτωση, μολοντί τις τελευταίες δεκαετίες διαφαινόταν η διάθεση να διδαχτεί η ανθρωπότητα κάτι από την Ιστορία, τα πρόσφατα γεγονότα αναζωπυρώνουν τα επιχειρήματα όσων τείνουν να υιοθετήσουν την εκδοχή της επανάληψης, ενώ, παράλληλα, υπονομεύουν την προσπάθεια όσων μάχονται για την αλλαγή.

Οι άνθρωποι της τέχνης και του πνεύματος ανήκουν εξ ορισμού στους δεύτερους. Και στέκονται σήμερα αμήχανοι, σχεδόν ματαιωμένοι, αναρωτώμενοι εάν όσα πράττουν, όσα καταθέτουν και υπερασπίζονται οδηγούν σε ένα καλύτερο αύριο. Προσπαθούν να σκεφτούν τι να πουν, πώς να δράσουν, ποια παρέμβασή τους μπορεί να είναι ικανή να αναγεννήσει την ελπίδα.

Ποίηση, μυθιστόρημα, θέατρο, μουσική, χορός, εικαστικά, με μία λέξη: πολιτισμός. Υπάρχουν στιγμές που αναρωτιέται κανείς για το νόημά τους μέσα σε μια μηχανή που αλέθει τον ανθρωπισμό.

Η φύση όμως των ανθρώπων του πνεύματος είναι μαχητική. Και παρά το γεγονός ότι το τελευταίο διάστημα έχουν συσσωρευτεί πολλοί παράγοντες που δοκιμάζουν τα όρια των αντοχών τους, θα παλέψουν, όπως συμβαίνει αιώνες τώρα, ενάντια στις αντιξοότητες. Ακόμα κι αν αυτή η μάχη μοιάζει για κάποιους ουτοπική.

Σάββας Κυριακίδης
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Εσείς είστε ο κόσμος με τους νόμους και τους κανόνες του. Εγώ ένα νόμο ξέρω: αυτόν που κάνει τους ανθρώπους να γελάνε.

Φωτογραφία: ©Δημήτρης Βατίης

Φιλουμένα Μαρτουράνο

του Εντουάρντο Ντε Φιλίππο

Γραμμένη στα 1946, η *Φιλουμένα Μαρτουράνο* του Εντουάρντο Ντε Φιλίππο κατέχει προεξάρχουσα θέση στη δραματουργία του Ιταλού κωμωδιογράφου ως ένα ιδιαίτερο δείγμα νεορεαλισμού στο οποίο συμπυκνώνεται μια ολόκληρη εποχή.

Το έργο μάς μεταφέρει στη Νάπολη, όπου η Φιλουμένα, μια πρώην πόρνη, διεκδικεί τη θέση που της αξίζει μέσα στο σπίτι και στη ζωή του Ντομένικο, ενός πλούσιου εμπόρου, έπειτα από αρκετά χρόνια κοινού βίου. Οι ταπεινώσεις που υφίσταται και η συσσωρευμένη της πίκρα την αναγκάζουν να ακολουθήσει μια παλιά, δοκιμασμένη συνταγή και να παίξει το τελευταίο της χαρτί: παριστάνει την ετοιμοθάνατη, εξαναγκάζοντάς τον να την παντρευτεί. Η Φιλουμένα βγαίνει πρόσκαιρα κερδισμένη, καθώς, όταν η αλήθεια αποκαλυφθεί, ο Ντομένικο προσπαθεί να απαλλαγεί από αυτή τη δέσμευση. Στο τέλος, όμως, ένα μυστικό ανατρέπει τις ισορροπίες και αλλάζει άρδην τα δεδομένα.

Μια σύγκρουση ανάμεσα σε δύο κόσμους, ένα ταξίδι προς την αναζήτηση της ευτυχίας με όχημα τη σπαρταριστή και συνάμα τρυφερή, ρομαντική γλώσσα του συγγραφέα.

Έχοντας στο πλάι της ένα σύνολο καταξιωμένων ηθοποιών της νέας και της παλαιότερης γενιάς, η Μαγδαλένα Ζήρα συλλαμβάνει τη λαϊκή σπιρτάδα του έργου, αναψηλαφώντας τη ναπολιτάνικη ατμόσφαιρά του, ενώ δεν λείπουν και οι σύγχρονες αναφορές. Την πληθωρική ηρωίδα ερμηνεύει η ηθοποιός Αννίτα Σαντοριναίου.

Μάσκα

Μετάφραση
ΕΡΡΙΚΟΣ ΜΠΕΛΙΕΣ

Σκηνοθεσία
ΜΑΓΔΑΛΕΝΑ ΖΗΡΑ

Σκηνικά-Κοστούμια
ΕΛΕΝΑ ΚΑΤΣΟΥΡΗ

Μουσική
ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Κίνηση
ΦΩΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Σχεδιασμός φωτισμών
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΜΑΣ

Βοηθός σκηνοθέτιδας
ΒΑΡΣΙΑ ΑΔΑΜΟΥ

Παίζουν
ΕΛΕΝΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΘΑΝΑΣΗΣ ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΖΑΚΑΣ
ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑΣ
ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΚΟΥΦΤΕΡΟΣ
ΑΝΤΡΕΑΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΙΩΑΝΝΑ ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΟΥΑΪΙΜΗΣ
ΑΝΝΙΤΑ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΥ
ΙΩΑΝΝΑ ΣΙΑΦΚΑΛΗ
ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΑ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ

Παραστάσεις

Λευκωσία: Θέατρο ΘΟΚ,
Κεντρική Σκηνή - Αίθουσα *Eúns Γαβριλίδης*
Από 18 Φεβρουαρίου 2022
και σε περιοδεία

Μ Α Ρ Τ Ι Ο Σ - Α Π Ρ Ι Λ Ι Ο Σ 2 0 2 2

Φωτογραφία: ©Γιώργος Μουσιμης

Φιλουμένα Μαρτουράνο του Εντουάρντο Ντε Φιλίππο

Ανθρωπιστής συγγραφέας, δημιουργικός θεατρίνος, ηγετικός θιασάρχης και δοτικός σκηνοθέτης, ο Εντουάρντο Ντε Φιλίππο κυριάρχησε στην ιταλική θεατρική σκηνή μέχρι το θάνατό του το 1984.

Γεννήθηκε στη Νάπολη στις 24 Μαΐου του 1900, μέσα σε μια αμιγώς θεατρική οικογένεια. Νόθο παιδί του Εντουάρντο Σκαρπέτα, πρωταγωνιστή, σκηνοθέτη και συγγραφέα εκείνης της εποχής, και της Λουίζας Ντε Φιλίππο, ηθοποιού, ο Εντουάρντο Ντε Φιλίππο συνδέθηκε από πολύ νωρίς –μόλις στην ηλικία των έξι– με το θέατρο, παίζοντας και γράφοντας συγχρόνως γι’ αυτό.

Ο Ντε Φιλίππο χρησιμοποιούσε πάντα στα έργα του τη ναπολιτάνικη διάλεκτο, μεταφέροντας μέσω μιας άμεσης και ανεπιτήδευτης γλώσσας το αληθινό πρόσωπο της πόλης του και την αλλοιωμένη αλλά αδιαμφισβήτητη ομορφιά της, δοσμένη μέσα από απλούς και ειλικρινείς χαρακτήρες, με τα ελαττώματα και τις αδυναμίες τους.

Η *Φιλουμένα Μαρτουράνο*, γραμμένη στα 1946, αποτελεί το δημοφιλέστερο έργο του Ναπολιτάνου δραματουργού. Επιδοκίμασθηκε όσο κανένα άλλο από το κοινό για τις φυσικές κωμικές καταστάσεις, το συγκινησιακό του βάθος και την κοινωνική του στόχευση. Ο συγγραφέας το έγραψε μαζί με την αδελφή του Τιτίνα, έχοντάς την στο μυαλό του για τον ομώνυμο ρόλο. Το έργο γνώρισε μεγάλη επιτυχία όχι μόνο στο θέατρο, αλλά και στις κινηματογραφικές, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές του μεταφορές.

Ο εύπορος Ντομένικο Σοριάνο μοιράζεται το αστικό σπίτι του με μια δυναμική, καπάτσα αλλά βαθιά ρομαντική γυναίκα, τη Φιλουμένα, πρώην πόρνη – είχαν γνωριστεί σε έναν οίκο ανοχής στις φτωχογειτονιές της Νάπολης. Επί είκοσι πέντε χρόνια εκείνη τον αγαπούσε ως ερωμένη του και τον υπηρετούσε αδιαμαρτύρητα ως οικονόμος του, χωρίς να εκφράσει κανένα παράπονο ή να απαιτήσει κάτι παραπάνω απ’ ό,τι –λίγο– της προσέφερε ο Ντομένικο. Πράγματι, η περηφάνια της είναι τόσο μεγάλη, που του υπενθυμίζει σε τακτική

βάση ότι όλα αυτά τα χρόνια του κοινού τους βίου δεν έκλαψε ποτέ, ούτε έδειξε τη δυσαρέσκειά της. Όμως η πίκρα και η αγωνία της την πιέζουν αφόρητα και την ωθούν στα άκρα. Σκαρφίζεται λοιπόν ένα τέχνασμα ώστε να νομιμοποιηθεί η ίδια και η οικογένειά της: παριστάνει την ετοιμοθάνατη και παρακαλεί τον Ντομένικο να κανονίσει γρήγορα το γάμο τους στο νεκροκρέβατό της. Εκείνος συμφωνεί, η τελετή ολοκληρώνεται και η Φιλουμένα σπκώνεται από το κρεβάτι εύθυμα και ζωηρά, σαν να μην έχει συμβεί τίποτα. Είναι η στιγμή που ο Ντομένικο συνειδητοποιεί ότι τον ξεγέλασε – και σε αυτό το σημείο κλείνει η αυλαία της πρώτης πράξης.

Οι αποκαλύψεις έρχονται στην επιφάνεια πυκνά και γρήγορα. Η Φιλουμένα ομολογεί στον Ντομένικο ότι η ίδια έχει, εν αγνοία του, τρεις ενήλικους γιους. Εκείνος την απειλεί ότι θα ακυρώσει το γάμο –δεν αργεί μάλιστα να συμβουλευτεί και δικηγόρο– και εκείνη περνά στην αντεπίθεση, φανερώνοντάς του ακόμα ένα μυστικό: ότι αυτός είναι ο πατέρας ενός από τους τρεις γιους της. Ωστόσο αρνείται να του αποκαλύψει την ταυτότητά του, δηλώνοντας πως δεν επιθυμεί να κάνει καμία διάκριση σε βάρος των άλλων δύο.

Στην τρίτη πράξη παρατηρούμε τη μεταστροφή του Ντομένικο. Ο θυμός του καταλαγιάζει και εντέλει υποκύπτει. Αποδέχεται τη Φιλουμένα και τους γιους της, χωρίς να επιμένει να μάθει την αλήθεια. Θα αποκτήσουν και οι τρεις το όνομά του και θα αντιμετωπιστούν με τον ίδιο τρόπο. Στις τελευταίες στιγμές του έργου η Φιλουμένα γιορτάζει αθόρυβα τη νίκη της, χύνοντας για πρώτη φορά δάκρυα ευτυχίας, και ο Ντομένικο σπεύδει να την παρηγορήσει.

Η ανθρωπιά και η βαθιά αισιόδοξη κοσμοθεωρία του Ντε Φιλίππο διαπνέουν ολόκληρο το έργο. Ο κόσμος του δεν είναι κενός: είναι ένας κόσμος βαθιά αληθινός και ανθρωπίνος, όπου καθετί τετριμμένο, καθημερινό ή φαινομενικά ασήμαντο έχει τη δική του σημασία. Σε αυτό τον κόσμο ο άνθρωπος είναι ελεύθερος, η ζωή έχει νόημα και η αληθινή αγάπη πάντα επικρατεί.

Φιλουμένα Μαρτουράνο

Συνέντευξη
Αννίτα Σαντοριναίου

Η Φιλουμένα δεν κλαίει, γιατί πέτρωσε μέσα της. Δεν κλαίνε οι πετρωμένοι άνθρωποι. Ο χρόνος έχει σταματήσει γι’ αυτούς. Το κλάμα είναι ανακούφιση, εξιλέωση.

Ποιος είναι ο σκοπός της Φιλουμένα Μαρτουράνο, της κεντρικής ηρωίδας στο ομώνυμο έργο του Εντουάρντο Ντε Φιλίππο; Πόσο ιερός είναι;

Η Φιλουμένα Μαρτουράνο δεν είναι άτομο που καθοδηγεί τις πράξεις της η υστεροβουλία. Είτε για ιερό σκοπό είτε για οποιαδήποτε άλλη σκοπιμότητα. Αν και εντελώς αμόρφωτη, είναι άνθρωπος με βαθιές ρίζες αρχών και αξιών. Και βαθιά θρησκευόμενη. Κριτικό πνεύμα που πέφτει σαν πέλεκυς ακόμα και στον ίδιο της τον εαυτό – ίσως μάλιστα με μεγαλύτερη αυστηρότητα. Γι’ αυτό και όταν, αφού έχει γίνει πόρνη, επισκέπτεται την οικογένειά της, νιώθοντας πως την υποδέχονται σαν μεγάλη κυρία, αυτή, την πόρνη, γυρίζει την πλάτη της οριστικά και αμετάκλητα. Αλλά και σαν βέρα Ναπολιτάνα, με τρέλα, χιούμορ και καπατσοσύνη, σκαρώνει τη φάρσα του δήθεν θανάτου της γιατί η φωνή του δικαίου στο γνήσια λαϊκό είναι της της βροντοφωνάζει πως πρέπει να δικαιωθεί η ύπαρξή της, όπως και η πολυετής αφοσίωσή της. Το δικαίωμα αυτό το παίρνει και από το γεγονός ότι ένα από τα παιδιά της είναι και του Ντομένικο παιδί, παρουσιάζοντάς το όχι ως υποχρέωσή του, αλλά –κυρίως– ως δικαίωμά του. Δεν ενδιαφέρεται ούτε στον ελάχιστο βαθμό για οικονομική αποκατάσταση, που άλλωστε της προσφέρεται, αλλά μόνο για μια ΗΘΙΚΗ επανατοποθέτηση της τάξης των πραγμάτων που θα συμπεριλαμβάνει τα παιδιά της. Και τα τρία. Γιατί τα παιδιά είναι ΠΑΙΔΙΑ.

«Έτσι είναι, η Φιλουμένα δεν ένιωσε ποτέ την ανάγκη να κλάψει», ομολογεί σε τρίτο πρόσωπο η Φιλουμένα για τον εαυτό της. Γιατί έχει εξορίσει από τη ζωή της ό,τι θα την παρουσίαζε ευάλωτη και αδύναμη;

Νάπολη. Ακριβώς μετά τον πόλεμο. Φτώχεια απόλυτη. Ο πατέρας λέει στη δεκατριάχρονη κόρη του: «Μεγάλωσες, Φιλουμένα. Το ξέρεις ότι δεν έχουμε ούτε ψωμί;» Διέξοδος η πορνεία...; Η Φιλουμένα δεν κλαίει, γιατί πέτρωσε μέσα της. Δεν κλαίνε οι πετρωμένοι άνθρωποι. Ο χρόνος έχει σταματήσει γι’ αυτούς. Το κλάμα είναι ανακούφιση, εξιλέωση. Το κλάμα θα έρθει για τη Φιλουμένα όταν νιώσει πια πως, μέσα από χρόνων προσφορά, πάλι και θυσίες, έχει το δικαίωμα να είναι ΜΑΝΑ. Έχει το δικαίωμα να είναι ΣΥΖΥΓΟΣ.

Συνέντευξη
Αννίτα Σαντοριναίου

Τι είναι αυτό που συνδέει τη Φιλουμένα και τον Ντομένικο; Είναι άραγε η αγάπη;

Η Φιλουμένα είναι πνεύμα ανυπόταχτο. Δεν υποτάσσεται και δεν συνθηκολογεί. Δεν θα έμενε ποτέ τόσα χρόνια με τον Ντομένικο από συνήθεια και κατά συνθήκην, αν δεν ένιωθε βαθιά αγάπη γι' αυτόν. Ο Ντομένικο, απ' την πλευρά του, μένει μαζί της έχοντας παράλληλα την ελευθερία να ζει όπως θέλει τη ζωή του, θεωρώντας τη Φιλουμένα δεδωμένη, ως τη στιγμή που τα γεγονότα τον αναγκάζουν να δει βαθύτερα και πιο σοβαρά τι τον συνδέει με αυτή τη γυναίκα. Να τη θαυμάσει για τη στάση της, την αξιοπρέπεια και τη δύναμή της, να την ερωτευτεί ξανά, να θυμηθεί, βγαίνοντας απ' την ψευδαίσθηση μιας πλασματικής, τάχα ελευθερίας, πως τη διάλεξε για να είναι η γυναίκα της ζωής του, αλλά τώρα ξέρει πως είναι και η μάνα του παιδιού του, που ζει μόνο χάρις σ' αυτήν και στο κουράγιο της. Συνειδητοποιεί πως τον συνδέει μαζί της εξίσου βαθιά αγάπη, αλλά και δεσμός αίματος. Άρα υπάρχει αγάπη και από τις δύο πλευρές.

Αναμετρήκατε στο σανίδι με πολλά εμβληματικά γυναικεία πρόσωπα. Ποια θέση έχει ανάμεσά τους η Φιλουμένα Μαρτουράνο; Ποια ανάγκη σας, καλλιτεχνική ή απλώς ανθρώπινη, καλύπτει αυτό το σπουδαίο έργο;

Αγαπώ τα εμβληματικά πρόσωπα. Δικαιώνουν την επιλογή μου να κάνω θέατρο. Μου μαθαίνουν να ζω ουσιαστικότερα. Και αγαπώ να μεταφέρω στο κοινό μηνύματα ουσίας. Ένα σπουδαίο έργο, όπως λέτε, έχει αυτή τη δύναμη. Αυτό το κάνει σπουδαίο. Αυτή είναι και η καλλιτεχνική αλλά και η ανθρώπινη ανάγκη μου. Ας μην ξεχνάμε ότι ζούμε σε δύσκολους καιρούς. Ο κορονοϊός αλλά και άλλου είδους «ιοί» έχουν μολύνει τη ζωή μας. Μας έκαναν απαθείς συναισθηματικά και σχεδόν αδιάφορους. Μας έκαναν να κλεινόμαστε στον εαυτό μας και στα κινητά μας. Αυτό το έργο έχει τη δύναμη να κινητοποιήσει ξανά τον συναισθηματικό κόσμο του θεατή. Να αφυπνίσει τον κοιμισμένο άνθρωπο μέσα μας. Να τον κάνει ξαναθυμηθεί αξίες ξεχασμένες, αλλά και τη βαθιά ανάγκη για επικοινωνία. Πρόσωπα σαν τη Φιλουμένα, που μιλούν για αξιοπρέπεια, για χρέος, ευγνωμοσύνη, δύναμη, κατανόηση, διεκδίκηση δικαιωμάτων, υπομονή, επιμονή, περηφάνια, αγάπη, φιλότητα, είναι πράγματι εμβληματικά. Έτσι τοποθετείται μέσα μου η Φιλουμένα: σαν μορφή-πρότυπο ανάμεσα στις γυναικείες μορφές που υποδύθηκα.

Εκτός από το θέατρο τι άλλο γεμίζει τη ζωή σας; Τι είναι αυτό που σας προσφέρει πληρότητα;

Η ζωή μου, όπως η ζωή κάθε ανθρώπου, δεν είναι ένα άδειο, ακατοίκητο σπίτι για να θέλει γέμισμα. Είναι ένα μοναδικό ΕΦΑΠΑΞ ΔΩΡΟ. Εμείς οι άνθρωποι δεν συνειδητοποιούμε τη δύναμη και την ομορφιά της ζωής. Μας τραβάει απ' τα μαλλιά η πεζή καθημερινότητα, κι έτσι ξεχνάμε πως η ζωή κάθε λεπτό μάς δίνει ομορφιά, μυρωδιές, εικόνες, προκλήσεις, προσκλήσεις. Κι εμείς τα αγνοούμε όλα αυτά τρέχοντας προς τον χρόνο μηδέν...

Η ζωή μου είναι γεμάτη, απ' την ώρα που ξυπνώ ως την ώρα του ύπνου, από υπέροχες γεύσεις και χρώματα, σκέψεις και συναισθήματα, επιλογές, δυσκολίες για να ξεπεράσω, γνώση, εμπειρίες, ανθρώπους ακριβούς και φτηνούς ή αδιάφορους.

Σε προσωπικό επίπεδο, μου προσφέρει πληρότητα ο σύντροφός μου και η απλή ζωή μας.

Φιλουμένα Μαρτουράνο

Συνέντευξη
Έλενα Κατσούρη

Φωτογραφία: © Νικόλας Κατσούρης

Σε μια παραγωγή η δημιουργική διαδικασία έχει πολλά στάδια και το καθένα έχει τη χάρη του. Η πιο μαγική στιγμή, όμως, είναι η πρόβα που πλησιάζει προς την πρεμιέρα τότε που όλο το έργο ζωντανεύει.

Τι περιλάμβαναν η έρευνα και η προπαρασκευαστική εργασία σας για τη *Φιλουμένα Μαρτουράνο*; Ποιο αποτύπωμα άφησε πάνω σας αυτό το έργο;

Αφετηρία κάθε δουλειάς είναι το κείμενο του έργου. Το σκηνικό, λοιπόν, πρέπει να εξυπηρετεί το κείμενο. Συνεπώς, η ανάγνωσή του και η δραματουργική επεξεργασία με τη Μαγδαλένα Ζήρα, τη σκηνοθέτιδα της παράστασης, ήταν η αρχή και μετά ακολούθησε η έρευνα εικόνων, η οποία περιλάμβανε φωτογραφίες, πίνακες και ντοκιμαντέρ για τη Νάπολη, βίντεο από απλούς τουρίστες που έχουν επισκεφτεί την πόλη, αλλά και εικόνες που έχω χαραγμένες στη μνήμη μου από ένα πέρασμά μου εκεί πριν από αρκετά χρόνια. Οι τοίχοι της Νάπολης, που ακόμα και σήμερα κουβαλούν όλη αυτή την ιστορία και έχουν αποκτήσει αυτή την πατίνα του χρόνου, με είχαν συνεπάρει και συνέβαλαν στην ιδέα του σκηνικού.

Στη *Φιλουμένα Μαρτουράνο* η έρευνα επικεντρώθηκε σε τρεις πυλώνες: στις γειτονιές, τα χρώματα και τις υφές της Νάπολης, στους ανθρώπους της και, τέλος, στο θρησκευτικό στοιχείο που συναντάται πολύ στα δρομάκια της πόλης. Το έργο αυτό μου άφησε μια γλυκιά γεύση για τη ζωή και ένα θαυμασμό για τις γενιές των ανθρώπων που έζησαν σε άλλες συνθήκες, με άλλες αξίες, όπως οι χαρακτήρες του έργου, οι οποίοι έχουν όλοι κάτι κοινό, το ναπολιτάνικο ταμπεραμέντο, που εκφράζεται με τη ζωηράδα, το χιούμορ, τη δίψα για ζωή, την πίστη, χαρακτηριστικά που δεν αλλοιώνονται από τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης, τη φτώχεια και τη στέρση.

Ο Εντουάρντο Ντε Φιλίππο μας παρουσιάζει μια αντιπροσωπευτική εικόνα της μεταπολεμικής Νάπολης, την οποία μας μεταφέρουν, κατά κύριο λόγο, τα λόγια της *Φιλουμένα*: τα δύσκολα βιώματα και οι εμπειρίες της, η σύνδεσή της με τη θρησκεία και η ιδιαίτερη σχέση της με τη Μαντόνα των Ρόδων, οι κοινωνικές ανισότητες.

Πώς αναλύονται εικαστικά;

Μέσω της *Φιλουμένα*, ο Εντουάρντο Ντε Φιλίππο σκιαγραφεί με σαφήνεια το περιβάλλον της. Και αυτή ακριβώς ήταν η προσέγγισή μας με τη σκηνοθέτιδα: να τοποθετήσουμε το έργο σε ένα περιβάλλον που μύριζε μεταπολεμική Νάπολη, με την ατμόσφαιρα που περιγράφει ο συγγραφέας, χωρίς να εγκλωβίσουμε το έργο στο εσωτερικό ενός σπιτιού. Είναι σημαντικό να επικοινωνείται στον θεατή το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο εκτυλίσσεται μια ιστορία. Η Νάπολη άλλωστε αποτελούσε ανέκαθεν το φτωχότερο κομμάτι της Ιταλίας – δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι σε αυτή την πόλη εκτυλίσσεται η ιστορία.

Όλα αυτά με οδήγησαν να επιλέξω έναν τοίχο ύψους έξι σχεδόν μέτρων, με τις δυσκολίες χαραγμένες και αποτυπωμένες πάνω του με τη μορφή της υψής και των χρωμάτων: ένα φόντο μιας ναπολιτάνικης γειτονιάς που στέκεται άλλοτε ταλαιπωρημένο και άλλοτε απειλητικό και το οποίο δέχεται αδιαμαρτύρητα το πέρασμα του χρόνου, έχει αφουγκραστεί και έχει απορροφήσει τις λύπες, τις χαρές, τον πόνο των κατοίκων της, κάτι που έρχεται σε αντιδιαστολή με το πιο προσεγμένο εσωτερικό του σπιτιού. Η σχέση της *Φιλουμένα* με την Παναγία των Ρόδων και, γενικότερα, με το θρησκευτικό στοιχείο, που είναι έντονο στο κείμενο, αποτυπώθηκε με την Παναγία σε μορφή γκράφιτι. Η Παναγία έπρεπε να είναι συνεχώς παρούσα, τονίζοντας την πνευματικότητα της *Φιλουμένα* και τη συμβολή της πίστης της στη διαμόρφωση των αποφάσεών της.

Παρατηρούμε στην παράσταση πως σχεδόν ολόκληρη η πλοκή του έργου εκτυλίσσεται πάνω σε σκαλιά. Σε τι εξυπηρετεί αυτή η επιλογή τη δράση του έργου;

Τα σκαλιά με την πλατεία είναι συνήθη χαρακτηριστικά της ιταλικής αρχιτεκτονικής, τα οποία συναντούμε και εσωτερικά και εξωτερικά. Συνάμα, στα μάτια τα δικά μας τα σκαλιά δημιουργούν οπτικά μια αρένα, η οποία θεωρήσαμε ότι θα ήταν μια ενδιαφέρουσα επιλογή για τους αγώνες που έδωσε και δίνει η *Φιλουμένα*. Δημιουργήσαμε μια αρένα με όλες τις εκφάνσεις της ζωής, τις αντιθέσεις, τις προστριβές, τις χαρές, τις λύπες. Εξάλλου ένα σκηνικό με επίπεδα μπορεί να δημιουργήσει περισσότερες ευκαιρίες για δράση. Στη δική μας περίπτωση, η Μαγδαλένα και ο Φώπης Νικολάου, ο οποίος επιμελήθηκε την κίνηση, χρησιμοποίησαν το σκηνικό με τέτοιο τρόπο ώστε να υπογραμμιστούν οι σχέσεις και οι ισορροπίες μεταξύ των χαρακτήρων. Οι διάλογοι αποκτούν άλλη δυναμική με τα υψομετρικά επίπεδα που προσφέρουν τα σκαλιά, χαρακτηρίζουν τη θέση του κάθε χαρακτήρα, τονίζοντας άλλοτε την εσωτερική δύναμη, την ισχύ του, άλλοτε την προσήλωσή του προς κάποιον άλλο κ.ο.κ.

Έχετε δημιουργικές «εμμονές» σε ό,τι αφορά τα σκηνικά ή/και τα κοστούμια, κάτι που διαπνέει ως φιλοσοφία συνολικά την εργασία σας; Υπάρχουν τέτοια στοιχεία σε αυτή την παραγωγή;

Σίγουρα έχω κάποια χαρακτηριστικά όταν δουλεύω – δεν ξέρω κατά πόσο μπορούν να χαρακτηριστούν «εμμονές». Για παράδειγμα, με ενδιαφέρει η χρωματική παλέτα, γι' αυτό και η έρευνα αγοράς υφασμάτων στην υφή και απόχρωση που επιθυμώ συνιστά πάντοτε ένα δύσκολο εγχείρημα σε μια μικρή αγορά όπως η δική μας. Με ενδιαφέρουν πάρα πολύ τα υφάσματα που χρησιμοποιώ, και εμμένω στη χρήση υφασμάτων που χαρακτηρίζουν τη συγκεκριμένη εποχή και μπορούν να μας δώσουν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Στη *Φιλουμένα*, ασ πούμε, χρησιμοποιήθηκαν κασμίρια, μάλλινα και βαμβακερά, που είναι συνήθως υφάσματα ξεχασμένα στα πάνω ράφια των μαγαζιών. Δίνω ιδιαίτερη προσοχή σε λεπτομέρειες που θα αποπνέουν το άρωμα της εποχής, όπως το ύψος και το πλάτος του ποδόγυρου των παντελονιών, το πλάτος των πέτων των σακακιών, το πλάτος και το μήκος της γραβάτας, το κόψιμο των φορεμάτων κ.λπ. Επίσης θεωρώ ότι η δημιουργική διαδικασία στο κοστούμι είναι εξελικτική – το κοστούμι μπορεί από το σκίτσο να αλλάξει σχήμα ή σχέδιο για διάφορους λόγους κατά τη διάρκεια μιας πρόβας. Τέλος, αποφεύγω τη χρήση διακοσμητικών στοιχείων ή αντικειμένων στο σκηνικό, εκτός κι αν αυτά εξυπηρετούν ουσιαστικά τη δράση ή το περιεχόμενο του έργου.

Ποιες στιγμές ξεχωρίζετε κάθε φορά από τη διαδικασία δημιουργίας μιας παραγωγής;

Σε μια παραγωγή η δημιουργική διαδικασία έχει πολλά στάδια και το καθένα έχει τη χάρη του. Η πιο μαγική στιγμή, όμως, είναι η πρόβα που πλησιάζει προς την προεμιέρα: τότε που όλο το έργο ζωντανεύει. Η δημιουργική διαδρομή του κάθε συντελεστή έρχεται να δέσει, η μία με την άλλη, για να δώσει το αποτέλεσμα. Οι πηθοιοί βρίσκονται στη σκηνή φορώντας τα κοστούμια τους, η ιστορία ξετυλίγεται, οι φωτισμοί δημιουργούν την ανάλογη ατμόσφαιρα, η μουσική δίνει τις πιναλίδες εκείνες που δεν μπορεί να δώσει το εικαστικό. Τότε αντιλαμβάνομαι ότι πλέον το «παιδί» μας είναι έτοιμο ν' ανοίξει τα φτερά του.

Machinal

της Σόφι Τρέντγουελ

Το *Machinal*, ένα από τα πιο σημαντικά έργα της σύγχρονης αμερικανικής δραματουργίας, γραμμένο από μια ιδιαίτερα αιχμηρή φωνή της, τη Σόφι Τρέντγουελ, εστιάζει στη γυναικεία ταυτότητα, στις κρίσιμες στιγμές της πάλης της για την αντιμετώπιση του βάρους των πολλαπλών κοινωνικών της ρόλων, στην καταπίεση που υφίσταται τόσο στο οικογενειακό όσο και στο εργασιακό της περιβάλλον, μα και στις επιθυμίες της, σε ό,τι λαχταρά και παραμένει θαμμένο μέσα στην τύρβη της καθημερινότητας.

Η συγγραφέας χρησιμοποιεί ως αφετηρία της ένα πραγματικό γεγονός για να μας μεταφέρει, σε μια άκρως ρυθμική γλώσσα, την αγωνιώδη προσπάθεια μιας νεαρής γυναίκας να υποστηρίξει την υποτιθέμενη κανονικότητα της ύπαρξής της, καταγράφοντας τα μεταβατικά στάδια στην πορεία της ζωής της: από τη δουλειά στο σπίτι, από το γάμο στο ταξίδι του μέλιτος και από τη μητρότητα σε έναν εξωσυζυγικό δεσμό.

Η σκηνοθέτις Αύρα Σιδηροπούλου και η δυναμική ομάδα συνεργατών που την πλαισιώνει αναμετρώνται με το εξαιρετιστικό ύφος του έργου για να πλάσουν επί σκηνής με λόγο, ήχο και εικόνες τη διαδρομή αυτής της γυναίκας προς τη διεκδίκηση της προσωπικής της ελευθερίας.

Μετάφραση
ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΕΠΑΣΤΑΣ

Σκηνοθεσία
ΑΥΡΑ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

Σκηνικά
ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΕΝΕΝΤΕΣ

Κοστούμια
ΛΥΔΙΑ ΜΑΝΔΡΙΔΟΥ

Μουσική
ΒΑΝΙΑΣ ΑΠΕΡΓΗΣ

Κίνηση
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΟΦΗ

Video Art
ΑΡΤΕΜΙΣ ΤΖΑΒΡΑ-BULLOCH

Σχεδιασμός φωτισμών
ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΑΡΤΑΡΗΣ

Βοηθός σκηνοθέτιδας
ΜΑΡΙΑ ΧΑΤΖΗΣΤΥΛΛΗ

Παίζουν
ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΝΑΓΙΩΤΟΣ
ΦΩΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΠΑΝΟΣ ΜΑΚΡΗΣ
ΤΖΩΡΤΖΙΝΑ ΤΑΤΣΗ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΤΣΙΟΣ
ΜΗΔΕΙΑ ΧΑΝΝΑ
ΜΥΡΣΙΝΗ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Παραστάσεις

Λευκωσία: Θέατρο ΘΟΚ, Νέα Σκηνή
Από 8 Απριλίου 2022
και σε περιοδεία

Τώρα μπορώ να ξεκουραστώ...
το βάρος μέσα μου έφυγε...
είναι μόνο έξω, ολόγυρα.

Machinal της Σόφι Τρέντγουελ

Η Σόφι Τρέντγουελ αποτελεί μία από τις πιο σημαντικές γυναίκες φωνές της αμερικανικής δραματολογίας στα χρόνια του μοντερνισμού. Οι λεπτομέρειες της ζωής της υποδεικνύουν μια γυναίκα με άοκνη δραστηριότητα, αποφασιστική και μαχητική. Γεννήθηκε στο Στόκτον της Καλιφόρνιας το 1885 και αποφοίτησε από το Πανεπιστήμιο Μπέρκλεϊ της ίδιας πολιτείας το 1906. Κατά τη διάρκεια των σπουδών της κάνει τις πρώτες της προσπάθειες να συγγράψει θεατρικά έργα. Από την αποφοίτησή της και έπειτα εργάζεται περιστασιακά ως δασκάλα, δημοσιογράφος στον Τύπο και ηθοποιός του βοντβίλ. Το 1908 προσλαμβάνεται ως αρθρογράφος και κριτικός θεάτρου στην εφημερίδα *San Francisco Bulletin* και αργότερα στις εφημερίδες *New York Evening Journal*, *Harper's Weekly* και *New York America*. Υπήρξε ενεργό μέλος της φεμινιστικής οργάνωσης Lucy Stone, η οποία αγωνιζόταν για το δικαίωμα ψήφου των γυναικών. Η πορεία που διέγραψε στη δημοσιογραφία είναι εντυπωσιακή. Εργάστηκε ως πολεμική ανταποκρίτρια κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, κάλυψε δημοσιογραφικά την Μεξικανική Επανάσταση, ενώ είναι η μόνη δημοσιογράφος παγκοσμίως στην οποία δίνει αποκλειστική συνέντευξη ο Πάπσος Βίγια. Το 1940 πεθαίνει στην Τούσον. Το σώμα της δωρίζεται στο Τμήμα Ανατομίας του Πανεπιστημίου της Αριζόνας, ενώ η Ρωμαιοκαθολική Επισκοπή της Τούσον διχειρίζεται τα πνευματικά της δικαιώματα.

Η Τρέντγουελ συγκεντρώνει μια πλούσια συγκομιδή που περιλαμβάνει τριάντα εννέα θεατρικά έργα, τέσσερα μυθιστορήματα και πολυάριθμα δημοσιογραφικά άρθρα. Η θεματολογία της ποικίλλει, το ίδιο και το δημοσιογραφικό της έργο. Η θεατρική της γραφή, συχνά εμπνευσμένη από τις εμπειρίες της στη δημοσιογραφία, εξετάζει κυρίως τον επαναπροσδιορισμό των ρόλων των γυναικών στη σύγχρονη κοινωνία, διερευνώντας καίρια ζητήματα, όπως το δικαίωμα ψήφου, τα δικαιώματα των γυναικών για αυτόνομες ταυτότητες εντός και εκτός γάμου, οι κοινωνικοί ρόλοι τους, τα έμφυλα κοινωνικά πρότυπα, η καταπίεση, η σεξουαλική ανισότητα, η σεξουαλική απελευθέρωση κ.ά.

Είναι γνωστή κυρίως για ένα μόνο έργο της, το οποίο κράτησε ζωντανή τη φήμη της μέχρι σήμερα. Στο *Machinal*, το οποίο γράφτηκε το 1928 και παρουσιάστηκε στο Μπρόντγουεϊ το ίδιο έτος, συγχωνεύονται υφολογικές μείξεις – από το ρεαλισμό έως τον εξπρεσιονισμό και το συμβολισμό – με θέματα που αφορούν τη γυναικεία ταυτότητα, την ελευθερία της βούλησης και τις κοινωνικές συμβάσεις που επιβάλλει η πατριαρχία. Εξ ου και έχει αναγνωριστεί ως ένα από τα πιο αντιπροσωπευτικά πρωτοφεμινιστικά έργα.

Η συγγραφέας αντλεί έμπνευση από τα πρακτικά μιας από τις πιο πολυσυζητημένες δίκες στον 20ό αιώνα: την υπόθεση της Ruth Snyder και του εραστή της, Judd Gray, στην οποία ερωμένη και εραστής κατηγορήθηκαν για τη δολοφονία του συζύγου της πρώτης.

Ο τίτλος του έργου προέρχεται από τη γαλλική λέξη *machinal*, που σημαίνει «μηχανικό», υπογραμμίζοντας έτσι τον διαρκή αγώνα μιας γυναίκας να διαμορφώσει ένα διαφορετικό μέλλον, ενώ βρίσκεται παγιδευμένη μέσα στα γρανάζια της μηχανοποιημένης κοινωνίας της εποχής της. Πρόκειται για μια νεαρή υπάλληλο, η οποία εργάζεται σε ένα βαρετό γραφείο και παντρεύεται, χωρίς να αγαπά, το αφεντικό της. Η Νέα Γυναίκα, όπως την ονομάζει η συγγραφέας, είναι μια ευάλωτη και εύθραυστη γυναίκα που προσπαθεί να αφουγκραστεί τον εσωτερικό της κόσμο –όνειρα, επιθυμίες, ανησυχίες–, αναζητώντας μέσα σε μια κλειστοφοβική, απρόσωπη κοινωνία την αυτοπραγμάτωσή της. Ο γάμος και η μητρότητα την καταπιέζουν, ενώ η παράδοσή της στον έρωτα της προσφέρει μια διέξοδο, μια δυνατότητα διαφυγής.

Η πλοκή του έργου διαρθρώνεται σε εννέα σκηνές από τη ζωή «μιας συντησιμένης νεαρής γυναίκας, μιας οποιασδήποτε γυναίκας», όπως περιγράφει την ηρωίδα η συγγραφέας. Κάθε επεισόδιο, όπως το ονομάζει, απεικονίζει ένα σταθμό στη ζωή της Νέας Γυναίκας: «Στη δουλειά», «Στο σπίτι», «Μήνας του μέλιτος», «Μητρικό», «Απαγορευμένο», «Ερωτικό», «Οικιακό», «Ο νόμος» και «Μια μηχανή». Ίσως σκόπιμα η συγγραφέας επέλεξε τη δομή των εννέα επεισοδίων, τα οποία εύστοχα υποδηλώνουν τη διάρκεια μιας κύησης.

Στο πρώτο επεισόδιο παρατηρούμε τη Νέα Γυναίκα να αδυνατεί να ακολουθήσει τους μηχανοποιημένους ρυθμούς εργασίας των συναδέλφων της. Στην επόμενη σκηνή η Μητέρα ενθαρρύνει τη Νέα Γυναίκα να αποδεχτεί την πρόταση γάμου του αφεντικού της, Τζορτζ Τζόουνς, και να αφήσει στην άκρη τους δισταγμούς της. Ακολούθως η δράση εκτυλίσσεται στην κρεβατοκάμαρα ενός ξενοδοχείου, όπου ο νέος της σύζυγος απορρίπτει τις σεξουαλικές της φοβίες ως παράλογες. Στο τέταρτο επεισόδιο η Νέα Γυναίκα αντιστέκεται στον τοκετό και στον επικείμενο μητρικό ρόλο. Η Νέα Γυναίκα (που αναγνωρίζεται για πρώτη φορά με το όνομά της: Έλεν Τζόουνς) συναντά σε ένα μπαρ έναν νεαρό τυχοδιώκτη που επέστρεψε πρόσφατα από το Μεξικό, και φεύγει μαζί του για το διαμέρισμά του. Τη σκηνή της σεξουαλικής απελευθέρωσής της διαδέχεται η σκηνή στο σπίτι της, όπου ο σύζυγός της μιλάει για τη δουλειά, τα ακίνητα και την απόκτηση περιουσίας. Το έργο ολοκληρώνεται με την Έλεν Τζόουνς να δικάζεται για τη δολοφονία του συζύγου της και να οδηγείται στην ηλεκτρική καρέκλα.

Το θέατρο της Σόφι Τρέντγουελ δεν καινοτομεί μόνο θεματολογικά, αλλά εισάγει και ένα ιδιαίτερο συγγραφικό ύφος. Η χρήση μιας σειράς εξπρεσιονιστικών τεχνικών στο συγκεκριμένο έργο, όπως οι μακροσκελείς εσωτερικοί μονόλογοι, που φωτίζουν την ψυχολογική κατάσταση της Νέας Γυναίκας και υπογραμμίζουν την αναστοχαστική διεργασία της, το καλειδοσκοπικό ηχητικό τοπίο της πόλης, οι επαναλαμβανόμενοι, στακάτοι διάλογοι, καθώς και οι τυποποιημένοι δευτερεύοντες χαρακτήρες, εντείνουν την επίπονη εσωτερική πάλη της ηρωίδας μέσα στην τόσο βίαιη κοινωνική πραγματικότητα της Αμερικής του μεσοπολέμου.

Φωτογραφία: @Παναγιώτης Μηνιά

Υπάρχει πάντα κάτι μοναδικό στο πώς χτίζεται η μηχανή μιας παράστασης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η ομάδα χτίζει γρανάζι γρανάζι τη δυναμική του *Machinal*.

Το έργο της Σόφι Τρέντγουελ χωρίζεται σε εννέα επεισόδια. Πώς θα αποτυπωθεί σκηνογραφικά, μουσικά και κινησιολογικά;

Για να αποδοθεί το εύρος της δράσης του έργου, επιλέξαμε την αφαιρετική αισθητική γραμμή. Το κάθε επεισόδιο διαδραματίζεται σε διαφορετικό χωροχρονικό πλαίσιο και τοποθετεί την ηρωίδα σε μια διαφορετική συνθήκη: παρακολουθούμε το πέρασμά της από το γραφείο στο σπίτι με τη μητέρα της, στο τουριστικό θέρετρο, στο απαγορευμένο μπαρ και σε διάφορες άλλες δημόσιες και ιδιωτικές καταστάσεις. Καθένας από τους εννέα διαφορετικούς χώρους αποτελεί μια διαφορετική σκηνική περιπέτεια, η οποία θεώρησα ότι μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω της δυναμικής μεταφοράς της μεταμόρφωσης. Ο ενιαίος σκηνικός χώρος μεταμορφώνεται δηλαδή «εσωτερικά» και η μία σκηνή εισβάλλει στην προηγούμενη, δημιουργώντας έτσι παράλληλες ζώνες αντίληψης της πραγματικότητας όπου το βιωμένο και το φανταστικό συνυπάρχουν. Αυτή η διαρκής παραλληλότητα ενισχύεται από την κινησιολογική πλαστικότητα, τη μουσική και τις βιντεοπροβολές, που ακολουθούν την ίδια φιλοσοφία: αυτήν της αένανς ροής. Η μηχανή έχει διαφορετικά πρόσωπα, αλλά το καθένα από αυτά υπηρετεί και υποτάσσεται στην απρόσκοπτη λειτουργία της και την απόλυτη κυριαρχία της.

Παρόλο που το σκηνικό της παράστασης είναι ενιαίο, μεταβάλλεται χάρη στην ευφυή πρόταση του Γιώργου Τενέντε, του σκηνογράφου μας, έτσι ώστε να αποτυπωθεί η συνθήκη στην οποία βρίσκονται οι χαρακτήρες τη δεδομένη στιγμή. Καθώς οι ηθοποιοί υποδύονται περισσότερους από ένα ρόλους, τα κοστούμια –φιλοτεχνημένα από τη Λύδια Μανδρίδου– παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαφοροποίηση των σκηνών, εξυπηρετώντας παράλληλα μια δραματουργική γραμμή που διαχωρίζει τον κεντρικό χαρακτήρα από τους υπόλοιπους. Η μουσική σύνθεση και τα ηχοτοπία του Βάνια Απέργη, αλλά και η κινησιολογία του Παναγιώτη Τοφή, εξυπηρετούν τον ίδιο στόχο, ενώ οι βιντεοπροβολές της Αρτέμιδας Τζάβρα-Bulloch αποκαλύπτουν τις πιο μύχιες σκέψεις της ηρωίδας: τόσο το εικονιστικό όσο και το ακουστικό περιβάλλον είναι συνειρμικά και μοτιβικά, ακολουθώντας τη βασική γραμμή της σκηνοθεσίας.

Εξυπηρετεί κάποια βαθύτερη ιδέα η ίδια η δομή του έργου, κάτι συμβολικό;

Η σπονδυλωτή διάταξη των επεισοδίων βρίσκει αναφορά στα ξεχωριστά γρανάζια της μηχανής. Παρόλο που το κάθε επεισόδιο αποτελεί μία ολοκληρωμένη και ανεξάρτητη σκηνή που διηγείται μία μοναδική ιστορία, στο σύνολό τους τα επεισόδια παρουσιάζουν ένα μωσαϊκό της προσωπικής ιστορίας της Νέας Γυναίκας, τη διαδρομή και τους βασικούς σταθμούς της ζωής της μέσα από μια διαδικασία αναζήτησης του εαυτού σε μια εποχή όπου όλα μοιάζουν μηχανικά και απρόσωπα. Κατά τη διάρκεια αυτής της πορείας, η Νέα Γυναίκα προσπαθεί να εναντιωθεί στο περιβάλλον στο οποίο είναι δέσμη.

Με αυτό τον τρόπο, η επεισοδιακή δομή του έργου ακολουθεί την πορεία ενηλικίωσης της ηρωίδας και ταυτόχρονα ικνηλατεί τη διαδρομή της προς ένα αναπόφευκτο τέλος. Στην ουσία, το κάθε επεισόδιο αποτελεί ένα ξεχωριστό κεφάλαιο από το βιβλίο της ζωής, ιδιαίτερα καθώς πλαισιώνει μια κοινωνική δομή (εργασία-γάμος-μητρότητα-νόμος), μέσα στο οποίο η ηρωίδα παλεύει να υπάρξει, αλλά και να διατηρήσει την ατομική της ελευθερία.

Πώς η πορεία των προβών επιβεβαιώνει ή ανατρέπει δημιουργικά τις αρχικές σας προσδοκίες;

Υπάρχει πάντα κάτι μοναδικό στο πώς χτίζεται η μηχανή μιας παράστασης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η ομάδα χτίζει γρανάζι γρανάζι τη δυναμική του *Machinal*. Είναι μια πολύ γοητευτική συνθήκη, η οποία έχει ξεπεράσει κάθε προσδοκία μου, κυρίως γιατί η ομάδα των ηθοποιών και των καλλιτεχνικών συντελεστών έχει αφοσιωθεί από την αρχή με ενθουσιασμό σε αυτή τη διαδικασία σύνθεσης. Το *Machinal* αποτελεί μια ιδιαίτερη σκηνοθετική, σκηνογραφική αλλά και υποκριτική πρόκληση. Το παράδοξο σύμπαν μέσα στο οποίο βρίσκονται εγκλωβισμένοι οι χαρακτήρες, και το οποίο ακροβατεί μεταξύ πραγματικότητας και φαντασίας, χτίστηκε από τον κάθε συντελεστή βήμα βήμα, με αγωνία, αναζήτηση και κόπο. Κάθε στροφή που συναντούμε καθημερινά στη διάρκεια των προβών αποκαλύπτει μια νέα συνθήκη που ανοίγει δρόμο σε έναν διαφορετικό δημιουργικό κόσμο κάθε φορά. Σκηνοθετικά, αντιμετώπισα το *Machinal* ως ένα γρίφο – πέρα από το πρώτο επίπεδο της πλοκής, υπάρχουν πολλές διαστρώσεις, μοτίβα που πρέπει να αποκωδικοποιηθούν, σχέσεις και δυναμικές αόρατες αλλά και παρούσες ταυτόχρονα. Το κάθε επεισόδιο είναι ένας καινούργιος κόσμος, αλλά η γραμμή –δραματουργική, αισθητική, συμβολική– που διαπερνά το έργο οφείλει να είναι στέρεη. Καθώς ξεκλειδώνει η μία σκηνή μετά την άλλη, τα κομμάτια αρχίζουν να μπαίνουν στη θέση τους και οι κόμποι του νήματος να λύνονται.

Πώς μεταβάλλεται –για λίγο ή πολύ, δραστικά ή ανεπαίσθητα– η μηχανική ροή του κόσμου; Ποια δύναμη είναι ικανή να εκτροχιάσει το συρμό της ρουτίνας;

Η ρουτίνα συνήθως διακόπτεται από τη διαύγεια που φέρει μια συνταρακτική μετατόπιση. Μια ξαφνική αποκάλυψη ή μια απώλεια, μια μοναδική συνάντηση ή συνειδητοποίηση, για παράδειγμα, μπορεί να δημιουργήσει ρωγμή στο φαινομενικά αδιαπέραστο τείχος της καθημερινότητας. Στο *Machinal* αυτή η μετατόπιση είναι ο έρωτας, που συμπαρασύρει τη Νέα Γυναίκα προς μια συναισθηματική ωρίμανση. Είναι αυτή η μετατόπιση που τη βοηθά να αποδομήσει πλήρως το κοινωνικό οικοδόμημα και να προχωρήσει οικειοθελώς στη μεγάλη της επανάσταση.

Η ίδια η Νέα Γυναίκα σπάει τη μηχανική ροή του έργου. Η υπαρξιακή της αναζήτηση για μια ζωή με νόημα, στην οποία θα μπορεί να κινείται ελεύθερα και να επικοινωνεί ουσιαστικά, διασπά προσωρινά τη μηχανοποιημένη ρουτίνα που έχουν υιοθετήσει οι υπόλοιποι χαρακτήρες του έργου. Ο έρωτας εκτροχιάζει το τετριμμένο και κοινωνικά αποδεκτό και οδηγεί τη Νέα Γυναίκα στην ανακάλυψη μιας νέας μέχρι πρότινος γι' αυτήν θεώρησης ζωής η οποία της προσφέρει την εσωτερική ελευθερία, φέρνοντάς την πιο κοντά στην επανάστασή της και εντέλει στην τραγωδία.

Πώς θα περιγράφατε τη Νέα Γυναίκα τού σήμερα;

Ως την κάθε γυναίκα που παλεύει να περιφρουρήσει ένα κομμάτι του εαυτού της σε μια βίαια μηχανική καθημερινότητα. Ως τη γυναίκα (και –γιατί όχι;– ως το οποιοδήποτε άτομο) που πασχίζει να διαφυλάξει ένα ίχνος αξιοπρέπειας σε έναν κόσμο κυδαία εμπορευματοποιημένο και κοινότοπο. Η Νέα Γυναίκα είναι ο άνθρωπος που διαφέρει, το ζωντανό κύτταρο σε έναν νεκρωμένο οργανισμό, το «παρεκκλίνον στοιχείο», το παράσιτο που το κάθε σύστημα επιδιώκει να υποτάξει και τελικά να αποβάλει.

Ή μπορεί και να μην είμαι τίποτα.
Απλώς ένα μπερδεμένο παιδί.
Που κάθεται σε έναν κρύο τοίχο.
Και κοιτάζει – ένα λεκέ στο
πεζοδρόμιο.

Θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο

του Τζακ Θορν

Το δυνατό έργο του Τζακ Θορν *Θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο* μας αφηγείται την ιστορία ενός αγοριού στην πρώιμη εφηβεία του, του Τομ, που πενθεί το χαμό του μεγάλου του αδερφού, του Λουκ –με τον οποίο δεν υπήρξαν και πολύ κοντά–, με έναν τρόπο διαφορετικό απ' ό,τι συνηθίζεται: αποφασίζει να κατασκηνώσει σε μια κακόφημη γειτονιά και επιμένει να τον θάψει στο σημείο όπου έχασε τη ζωή του. Η πόλη παίρνει σουρεαλιστικές διαστάσεις στο μυαλό του Τομ, ενώ ο ίδιος κάνει, σχεδόν ακίνητος, ένα ταξίδι αυτογνωσίας. Τι θα ανακαλύψει για τον εαυτό του, τους άλλους και τη ζωή όσο βρίσκεται εκεί;

Ο συγγραφέας ικνηλατεί μέσα από τη γραφή του τα δύσβατα μονοπάτια της ζωής ενός νέου και ρίχνει φως σε θέματα όπως η σεξουαλικότητα, η αποδοχή του διαφορετικού, η συγχώρεση, η αυτοχειρία, ο ρόλος της οικογένειας.

Ο Γιάννης Καραούλης έχει αναλάβει να παρουσιάσει μια πολύχρωμη, ηλεκτρισμένη παράσταση, μια ιστορία για τις περιπέτειες, τις απογοητεύσεις αλλά και τις άγριες χαρές που κρύβει ο κόσμος των εφήβων, με πολλή μουσική, ζωντάνια και φρεσκάδα.

Μετάφραση-Δραματοουργία
ΕΛΕΝΗ ΜΟΛΕΣΚΗ

Σκηνοθεσία
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΟΥΛΗΣ

Σκηνικά-Κοστούμια
ΕΛΕΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Μουσική
ΑΝΤΩΝΗΣ ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΗΣ

Κίνηση-Χορογραφία
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΟΦΗ

Σχεδιασμός φωτισμών
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΜΑΣ

Βοηθός σκηνοθέτης
ΕΙΡΗΝΗ ΑΝΔΡΕΟΥ

Παίζουν
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΟΥΣΤΑΚΑΣ
ΑΝΤΟΝΙ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
ΑΝΤΡΕΑΣ ΠΑΤΣΙΑΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ
ΜΑΡΙΑ ΧΑΤΖΗΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Παραστάσεις

Λευκωσία: Θέατρο Αποθήκες
Από 4 Φεβρουαρίου 2022
και σε περιοδεία

Η παράσταση συνοδεύεται
από εκπαιδευτικό υλικό και έκθεση.

Φωτογραφία: ©Nikos Παναζάρας

Θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο του Τζακ Θορν

Ο Τζακ Θορν γεννήθηκε στο Μπρίστολ το 1978. Σπούδασε πολιτικές επιστήμες στο Pembroke College του Cambridge. Ανήκει στους πλέον αναγνωρισμένους σύγχρονους Βρετανούς συγγραφείς. Γράφει με ενέργεια και ακούραστη αφοσίωση όχι μόνο για το θέατρο, αλλά και για το ραδιόφωνο, την τηλεόραση και τον κινηματογράφο. Η συγγραφική του διαδρομή ξεκίνησε από την τηλεόραση, γράφοντας σενάρια για επιτυχημένες σειρές. Έχει κερδίσει πέντε βραβεία BAFTA. Καλλιέργησε τη ροπή του προς τη θεατρική γραφή μέσα από τη συμμετοχή του σε προγράμματα νέων συγγραφέων του Bush Theatre, του Raines Plough και του Royal Court, μαθητεύοντας δίπλα σε καθιερωμένους συγγραφείς όπως ο Simon Stephens. Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια η θεατρική του πορεία είναι εκπληκτική. Το 2017 το πολυβραβευμένο έργο *Ο Χάρι Πότερ και το καταραμένο παιδί*, βασισμένο σε μια πρωτότυπη ιστορία του ίδιου, της J. K. Rowling και του John Tiffany, παρουσιάστηκε με μεγάλη επιτυχία στο West End. Η δραματουργική του παραγωγή περιλαμβάνει έργα όπως τα *Fanny and Faggot* (2004), *Stacy* (2006), *Bunny* (2010), *The Solid Life of Sugar Water* (2015), *Hope* (2015), *the end of history...* (2019) κ.ά. Το *Θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο*, γραμμένο ειδικά για εφήβους το 2008, ύστερα από ανάθεση του προγράμματος Connections του Εθνικού Θεάτρου της Αγγλίας, ανέβηκε από εφηβικά σκηνικά σε όλο το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία. Ο συγγραφέας εστιάζει στο θέμα της διαχείρισης της ανθρώπινης απώλειας, θέτοντας παράλληλα αιχμηρά ερωτήματα για τη μετάβαση από την εφηβεία στην ενηλικίωση, τη διαφορετικότητα και το σεβασμό της αλήθειας και της ταυτότητας κάθε ανθρώπου. Το έργο δομείται γύρω από έναν κεντρικό χαρακτήρα, τον έφηβο Τομ, και το παράξενο, συναρπαστικό του ταξίδι, ένα ταξίδι στο οποίο εναλλάσσονται με φρενήρη ρυθμό οι αυτοαναφορικές αφηγήσεις του και οι διάλογοί του με γνωστούς αλλά και αγνώστους.

Κρυμμένος σε μια σοφίτα, ο Τομ πενθεί –όχι με τον αναμενόμενο τρόπο– για τον πρόσφατο και ξαφνικό χαμό του αδελφού του, Λουκ, ο οποίος δολοφονήθηκε στις κακόφημες γειτονιές της περιοχής Τάνσταλ. Συνήθως, όταν οι άνθρωποι πενθούν, κλαίει και πηγαίνουν σε κηδείες. Όμως ο Τομ προσπαθεί να διαχειριστεί τη θλίψη του κάπως διαφορετικά: αποφασίζει να εγκατασταθεί στο ακριβές σημείο όπου πέθανε ο Λουκ –ένα πεζοδρόμιο–, ώστε να μάθει γιατί σκοτώθηκε, αλλά και για να τον αποχαιρετήσει οριστικά. Πρόκειται για μια αναπάντεχη απόφαση, αφού τα δύο αδέρφια δεν υπήρξαν ποτέ κοντά – στην πραγματικότητα, ο Τομ δεν συμπαθούσε καθόλου τον Λουκ. Αυτό που θα ακολουθήσει διαδραματίζεται κάπου ανάμεσα στην πραγματικότητα και στη σουρεαλιστική φαντασία του Τομ. Εκτυλίσσεται στη διάρκεια τριών ημερών – η διορία που του έδωσε η αδερφή του η Κόρντνεϊ για να επιτρέψει στο σπίτι. Καθώς προσπαθεί να συμβιβαστεί με το θάνατο του αδελφού του, ο Τομ συναντά μια σειρά από γκροτέσκα πρόσωπα και φανταστικά πλάσματα, που τον συνδράμουν ώστε να φέρει εις πέρας την αποστολή του. Η συνάντησή του, όμως, με τον Τάιτ, ένα ασυνήθιστο παιδί, θα του αποκαλύψει την αλήθεια πίσω από το θάνατο του αδερφού του, ενώ ο ίδιος θα τον βοηθήσει να σταθεί στα πόδια του και να βρει το κουράγιο ν’ αντέξει αυτό το βαρύ συναισθηματικό φορτίο. Η αλήθεια είναι ότι ο Λουκ δεν κατάφερε να αντιμετωπίσει το γεγονός ότι ήταν ομοφυλόφιλος, κι έτσι, δέσμιος της ντροπής και του φόβου του, αυτοκτόνησε. Ο Τζακ Θορν συνθέτει ένα έργο σκληρό, προκλητικό και πολυχρόμο συνάμα, για το θάνατο, τη θλίψη και τους φόβους που ρίχνουν τη σκιά τους στις εφηβικές ψυχές, αλλά και για τις χαραμάδες απ’ όπου τρυπώνουν τα όνειρα και φωτίζονται οι επιθυμίες: ένα έργο αντιθέσεων, πολυκύμαντο όπως η ίδια η ζωή, για τις περιπέτειες ενός παιδιού που πασχίζει να κατανοήσει τον κόσμο γύρω του, να συμφιλιωθεί με την απώλεια και να χαράξει το δικό του μονοπάτι.

Θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο

Συνέντευξη
Ελένη Μολέσκη

Στις Δράσεις μας έχουμε στόχο η παράσταση να μην εξαντλείται στο παραστασιακό γεγονός, αλλά να διευρύνεται και εκτός της θεατρικής αίθουσας.

Τι ήταν αυτό που σας κινητοποίησε ως ομάδα ώστε να επιλέξετε το *Θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο*;

Αυτό το έργο ήταν στο μυαλό μας από την πρώτη στιγμή που δημιουργήθηκαν οι Δράσεις «Nέ@ σε έρημο νησί», και τελικά την τρίτη χρονιά των Δράσεων έφτασε η σωστή στιγμή για να καταπαιστούμε με αυτό. Προσωπικά, με γοήτευσε ο ιδιοφυής τρόπος που προσεγγίζεται το θέμα, το πώς εκδραματίζονται τα στάδια του πένθους, πώς οι εναλλαγές ανάμεσα στα συναισθήματα, τις διαθέσεις, το χιούμορ και τη θλίψη γίνονται αναπάντεχα και συναρπαστικά. Είναι ένα έργο που ακροβατεί ανάμεσα σε διαφορετικά είδη, ένα εντελώς πρωτότυπο κράμα θεατρικότητας. Έχει κάτι το ακατάτακτο και ανανεωτικό. Με συγκινεί βαθιά και μια προέκταση του βασικού θέματος. Ο Τομ επιλέγει ένα σημείο στην πόλη, εκεί που πέθανε ο αδερφός του, και διεκδικεί να γίνει το δικό του μνημείο πένθους αλλά και παντοτινής συνάντησης με τον αδερφό του. Έχω κι εγώ τέτοια μυστικά σημεία στις πόλεις όπου ζω, σημεία όπου πόνεσα, ερωτεύτηκα και ονειρεύτηκα. Υπάρχουν όμως και κάποιες μικρές στιγμές μέσα στο έργο τις οποίες βρίσκω ακαταμάχητες: εκεί που ο Τομ ορίζει την ενηλικίωση ως τη στιγμή που αρχίζει να αμφισβητεί αν είσαι υπέροχος κι αν θα σε συμπαθούν όλοι.

Συνδυάζετε πολλές ιδιότητες, οι οποίες εναρμονίζονται μεταξύ τους. Ποιος ήταν ο βασικός άξονας εργασίας σας ως δραματουργού αλλά και ως μεταφράστρια του έργου;

Είναι η πρώτη φορά που ανέλαβα ταυτόχρονα τη μετάφραση, τη συγγραφή των στίχων και τη δραματουργία σε μια παράσταση. Διαπίστωσα ότι ο συνδυασμός με βοήθησε πάρα πολύ ώστε να βυθιστώ στο έργο, στη γλώσσα και στο ύφος του συγγραφέα και ταυτόχρονα να διατηρήσω ανοικτό το κανάλι της διαπραγμάτευσης με το έργο. Να εντοπίσω τα δραματουργικά νήματα που κρύβουν οι λέξεις, αλλά και να τα επανατοποθετήσω μέσα στο πλαίσιο των δικών μας στόχων και συνθηκών. Η μία ιδιότητα έμοιαζε σαν φυσική προέκταση της άλλης σε αυτή την περίπτωση, και η δημιουργική συμπίεση με τον σκηνοθέτη Γιάννη Καραούλη μου έδωσε το χώρο να επικοινωνήσω τους καρπούς αυτής της μελέτης με όλους τους δημιουργικούς συντελεστές της ομάδας.

Θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο

Το Θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο δεν είναι μόνο μια παράσταση. Μιλήστε μας λίγο για ό,τι συνοδεύει και συμπληρώνει αυτή την παραγωγή, αλλά και για τους εκπαιδευτικούς στόχους που έχετε θέσει.

Στις Δράσεις μας έχουμε στόχο η παράσταση να μην εξαντλείται στο παραστασιακό γεγονός, αλλά να διευρύνεται και εκτός της θεατρικής αίθουσας. Δημιούργησα έναν εκπαιδευτικό οδηγό με δύο στόχους, την εξέταση του ζητήματος του πένθους στην εφηβεία, αλλά και την παρουσίαση της σκηνογραφικής προσέγγισης της παράστασης, που είναι ιδιαίτερα απαιτητική και δημιουργική, όπως άλλωστε ορίζει και ο ίδιος ο συγγραφέας. Στο τέλος του οδηγού δίνονται μεθοδολογικά εργαλεία και θεατροπαιδαγωγικές ασκήσεις για τη σκηνογραφική προσέγγιση μιας παράστασης, για όποιους θεατρολόγους ή εκπαιδευτικούς θέλουν να χρησιμοποιήσουν τέτοια εργαλεία με τις ομάδες τους.

Επιπλέον, η εκπαιδευτική έκθεση που συνοδεύει την παράσταση επεκτείνει ένα από τα θέματα του έργου: την επαναδικαίωση του δημόσιου χώρου και τη συναισθηματική χαρτογράφηση του αστικού τοπίου. Η εφηβεία είναι η ηλικία κατά την οποία οι νέοι απομακρύνονται από την ασφάλεια του σπιτιού τους και αρχίζουν να συχνάζουν στους δικούς τους δημόσιους χώρους. Η έκθεσή μας αναδεικνύει αυτά τα ιδιαίτερα σημεία της Λευκωσίας. Αυτή τη φορά δημιουργήθηκε και διαδικτυακή σελίδα με διαδραστικό χάρτη που δίνει τη δυνατότητα σε όποιον επιθυμεί να επισημάνει το δικό του σημείο και να συμμετάσχει στην έκθεση.

Τέλος, διοργανώθηκαν συζητήσεις με ειδικούς που εμβαθύνουν στο θέμα της παράστασης, όπως με την πρόσκληση του κλινικού ψυχολόγου Αχιλλέα Κουκκίδη, ο οποίος ανέδειξε το θέμα του πένθους στην εφηβική ηλικία. Ελπίζω να μπορέσουμε, με το τέλος της πανδημίας, να εντάξουμε και εκπαιδευτικά εργαστήρια τα οποία θα συνοδεύουν τις παραστάσεις που δίνονται στα σχολεία.

Τι μας επιφυλάσσετε για το κλείσιμο της σεζόν;

Τα εργαστήριά μας συνεχίζονται, με τον μουσικό Άντη Σκορδή και τον χορογράφο Παναγιώτη Τοφή να καθοδηγούν πολυεθνικές ομάδες εφήβων, αλλά και με την Άννα Φωτιάδου, η οποία καθοδηγεί ένα κινηματογραφικό εργαστήριο. Η κορύφωση των Δράσεων «Νέ@ σε έρημο νησί» έρχεται με την παρουσίαση της παράστασης της ομάδας των εφήβων των Δράσεων, υπό την καθοδήγηση του Γιάννη Καραούλη και της Ειρήνης Ανδρέου. Η ομάδα των εφήβων θα παρουσιάσει ένα υπέροχο έργο του Τζόρνταν Τάναχιλ, το οποίο μετέφρασα εγώ και διασκευάστηκε από την ομάδα, με τίτλο *Concord Floral*. Ανυπομονώ! Είμαι σίγουρη θα είναι μια μοναδική εμπειρία.

Αυτό που μας γοητεύει στο συγκεκριμένο έργο είναι ότι δημιουργεί ένα φαντεζί-σουρεάλ πλαίσιο για να μιλήσει για θέματα δύσκολα, που συνήθως η συζήτηση γι' αυτά σου δημιουργεί έναν κόμπο στο στομάχι, καταφέροντας να κρατήσει απόλυτη ισορροπία ανάμεσα στη συγκίνηση και στο γέλιο.

Εκπαιδευτικός οδηγός

Εκπαιδευτική έκθεση

Θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο

Συνέντευξη
Ειρήνη Ανδρέου

Τι ήταν αυτό που σας κινητοποίησε ώστε να επιλέξετε ως ομάδα το Θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο;

Αυτό που μας κινητοποιεί κάθε φορά στην επιλογή των έργων για τις Δράσεις είναι σίγουρα το να έχουν τον έφηβο στο επίκεντρο. Ο τρόπος που εργαζόμαστε ως ομάδα για την επιλογή των έργων μας κινείται σε δύο επίπεδα: από τη μία προσπαθούμε να διαβάζουμε ό,τι κυκλοφορεί για νεανικό κοινό κι από την άλλη συζητάμε μεταξύ μας για τις θεματικές που θα θέλαμε να θίξουμε μέσα από τα έργα που θα επιλέξουμε. Αυτή τη φορά θέλαμε να ανεβάσουμε κάτι φρέσκο, που θα διείσδυε με τρόπο άμεσο στην καρδιά των εφηβικών προβληματισμών και αναζητήσεων. Το *Θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο* ακουμπάει, λιγότερο ή περισσότερο, μια μεγάλη γκάμα θεμάτων που αφορούν το εφηβικό κοινό: το πένθος και η διαχείριση της απώλειας στην εφηβεία, η διαφορετικότητα, οι αδερφικές σχέσεις, ο εφηβικός έρωτας, το *gentrification*. Πρόκειται για θέματα για τα οποία θέλαμε έτσι κι αλλιώς να μιλήσουμε στο νεανικό κοινό μας. Οπότε όταν ανακαλύψαμε το συγκεκριμένο έργο, κυριολεκτικά ήρθε κι έδεσε! Εκτός, όμως, από την επίκαιρη θεματολογία του, πρόκειται για ένα έργο με πολύ σύγχρονη γλώσσα, που ακροβατεί διαρκώς ανάμεσα στο κωμικό και στο σοβαρό, ανάμεσα στο σουρεαλισμό και στην πραγματικότητα, με πολύ γοργό ρυθμό και εναλλαγές εικόνων, και το οποίο ταιριάζει στο ρυθμό που ζουν οι σημερινοί έφηβοι. Έτσι, λοιπόν, το συγκεκριμένο έργο απάντησε ιδανικά –θεματικά και υφολογικά– στην ανάγκη που είχαμε τη δεδομένη στιγμή.

Τι διαφορετικό έχει αυτή η παράσταση σε σχέση με τις προηγούμενες παραγωγές των Δράσεων; Τι σας γοητεύει στο συγκεκριμένο έργο;

Κάθε παράσταση που δημιουργήσαμε στις Δράσεις είναι ξεχωριστή και συνομιλεί με το κοινό με διαφορετικό τρόπο. Τώρα, αν κάτι διαφοροποιεί, γενικά, την τρέχουσα παράστασή μας από τις προηγούμενες, θα 'λεγα πως είναι μάλλον η σκηνική της πραγμάτωση, που είναι σίγουρα πιο σύνθετη από τις προηγούμενες: μεγαλύτερο σύνολο ηθοποιών επί σκηνής, ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο σκηνικό, γρήγοροι ρυθμοί, πολλή μουσική, πολυχρωμία. Επίσης, η αφηγηματική γλώσσα που ακολουθεί η παράσταση, έτσι όπως την καθοδηγεί ο ίδιος ο συγγραφέας, που είναι πιο παιχνιδιάρικη και σουρεαλιστική, προσθέτοντας πολύ περισσότερο χιούμορ απ' όσο είχαμε συναντήσει σε προηγούμενες παραγωγές μας. Επιπλέον, η μεγαλύτερη ποικιλία έφηβων χαρακτήρων σε αυτό το έργο διευρύνει ίσως τη δυνατότητα σύνδεσης των έφηβων θεατών μας με αυτούς.

Αυτό που μας γοητεύει στο συγκεκριμένο έργο είναι ότι δημιουργεί ένα φαντεζί-σουρεάλ πλαίσιο για να μιλήσει για θέματα δύσκολα, που συνήθως η συζήτηση γι' αυτά σου δημιουργεί έναν κόμπο στο στομάχι, καταφέροντας να κρατήσει απόλυτη ισορροπία ανάμεσα στη συγκίνηση και στο γέλιο. Αυτό ακριβώς το στοιχείο του το κάνει βαθιά ανθρώπινο· το κάνει απενοχοποιητικό προς την ανθρώπινη φύση, στην οποία μπορούν να συνυπάρχουν –και συνυπάρχουν πράγματι– όλα αυτά τα συναισθήματα ταυτόχρονα. Αυτό το στοιχείο με γοήτευσε από την πρώτη ανάγνωση και εξακολουθεί να με συγκινεί ακόμα και τώρα, κάθε φορά που βλέπω την παράσταση.

Είναι η τρίτη φορά που συνεργάζεστε με τον Γιάννη Καραούλη ως βοηθός σκηνοθέτης. Πώς διαμορφώθηκε αυτή τη σχέση σε επαγγελματικό αλλά και προσωπικό επίπεδο; Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίσατε μαζί;

Ναι, με τον Γιάννη συνεργαζόμαστε για τρίτη φορά σ' αυτό το επίπεδο· και η επαγγελματική μας σχέση χτίστηκε σταδιακά. Όπως συμβαίνει σε όλες τις μορφές σχέσεων, όσο περισσότερο καιρό μετράς με τον άλλο, τόσο οι «εισαγωγές» και οι «διευκρινίσεις» μειώνονται και η επικοινωνία γίνεται πιο άμεση και πιο ουσιαστική – κάποτε χωρίς καν να χρειάζονται λόγια. Η κοινή αισθητική ματιά αλλά και η πολυεπίπεδη συνεργασία μας (εκτός από τις παραστάσεις, συνεργαζόμαστε στα Εργαστήρια και στη συνολική επιμέλεια των Δράσεων) επιτάχυναν και διευκόλυναν αυτή τη σχέση. Από την αρχή υπήρξε εμπιστοσύνη και αλληλοϋποστήριξη, ενώ σταδιακά γεννήθηκε και η αλληλοσυμπλήρωση: αυτό το μαγικό που συμβαίνει όταν πέφτει μια ιδέα και λείπει το «πώς», που εντέλει το γεννά ο δημιουργικός διάλογος.

Τρία χρόνια μετά γνωρίζουμε πια αρκετά καλά ο ένας τον άλλο, τα δυνατά και τα αδύναμα στοιχεία μας, και ο καθένας αναλαμβάνει το ρόλο του και καταλαμβάνει το χώρο του. Μιλάμε ανοιχτά, λέμε ό,τι σκεφτόμαστε, ξέρουμε για ποια πράγματα πρέπει να επιμείνουμε και ποια πρέπει να αφήσουμε να «πέσουν κάτω», ενώ υπάρχουν και διαφωνίες, οι οποίες ωστόσο ξεπερνιούνται γόνιμα επειδή ακριβώς υπάρχει εμπιστοσύνη και πίστη στη ματιά του άλλου. Σε προσωπικό επίπεδο, η σχέση αυτή, όπως και με την Ελένη, έχει εξελιχθεί σε οικογενειακή! Οι προσωπικές ανησυχίες βρίσκουν πάντοτε χώρο και τρόπο να τρυπώνουν και να μοιράζονται ανάμεσα στις καλλιτεχνικές. Ας μην ξεχνάμε πως η ανάγκη για μοίρασμα είναι που δημιουργεί και συντηρεί τις ομάδες, τις οικογένειες. Και η δική μας «οικογένεια» σ' αυτήν ακριβώς την ανάγκη στηρίζεται. Σ' αυτήν και στην αγάπη.

Μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε διαρκώς είναι το να μη στερέψουμε δημιουργικά. Το γεγονός ότι συνεργαζόμαστε σε πολλά επίπεδα διευκολύνει από τη μία τη συνεννόηση και την επικοινωνία, καθώς έχουμε κοινή γλώσσα, από την άλλη όμως εγκυμονεί τον κίνδυνο να γλιστρήσουμε σε επαναλήψεις, γιατί οι ίδιοι άνθρωποι είμαστε, με τα ίδια μυαλά, οπότε πρέπει να είμαστε διαρκώς σε εγρήγορση για να μη μας συμβεί αυτό. Όσον αφορά τις παραγωγές, η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίσαμε, νομίζω, ήταν η τωρινή μας παράσταση, στην οποία δοκιμάσαμε αρκετά πράγματα για πρώτη φορά. Κατ' αρχάς, δημιουργήσαμε μια ομάδα με πολλά νέα πρόσωπα σε επίπεδο ηθοποιών αλλά και δημιουργικών συντελεστών, οπότε ήταν μεγάλο στοιχείο για εμάς να «δέσουμε» και να καταφέρουμε να επικοινωνήσουμε. Επιπλέον, λόγω της φύσης του έργου αλλά και της δικής μας ανάγκης να δούμε αλλιώς τη σκηνή των Αποθηκών, θέλαμε αυτή τη φορά να δοκιμάσουμε μια πιο σύνθετη σκηνική πολυμορφία. Και όλα αυτά έπρεπε να τα διαχειριστούμε διατηρώντας ευελιξία και γρήγορα αντανακλαστικά, ώστε να προσαρμοζόμαστε στα εμπόδια της εποχής της πανδημίας, που μας στερούσε ανά πάσα στιγμή τον ένα ή τον άλλο συνεργάτη. Εκ του αποτελέσματος, αισθανόμαστε πως μάλλον καταφέραμε να ανταποκριθούμε στην πρόκληση.

Τι είναι αυτό που τροφοδοτεί σταθερά την έμπνευσή σας σε ό,τι αφορά το εφηβικό θέατρο;

Αυτό που με εμπνέει είναι η γοητεία αυτής της ηλικίας και οι απεριόριστες δυνατότητές της. Είναι η ηλικιακή ομάδα που ζει στο «εδώ και τώρα», ενώ ταυτόχρονα είναι γεμάτη προοπτικές για το αύριο. Είναι το αύριο! Ο αφιλόρηστος λόγος, η καθαρή ματιά και η ειλικρίνεια των εφήβων με επαναφέρουν στο κέντρο μου· δίνουν ένα άλλο νόημα στην τέχνη μου. Το να μπορέσω, λοιπόν, να συνομιλήσω με αυτή τη γενιά δημιουργικά με βάζει σε μια διαρκή εγρήγορση που την έχω ανάγκη σαν άνθρωπος και σαν καλλιτέχνης. Αυτή η ανάγκη είναι που τροφοδοτεί την έμπνευσή μου σε ό,τι αφορά το εφηβικό θέατρο.

Φωτογραφία: ©Χάρης Ιωάννου

Συνέντευξη Μηλίτσα Βίκτωρος Αμπιγέζ

Πότε ξεκινήσατε να εργάζεστε στον ΘΟΚ;

Εργάζομαι στον ΘΟΚ από τις 5 Ιουνίου του 1997. Όταν ήρθα, υπήρχε ακόμα μία αμπιγέζ, η Γεωργία Ι. Μιχαήλ. Με το που έφτασα, με παρέλαβε ο κύριος Ρογήρος Σιπιλλής, ο προϊστάμενος διοίκησης και προσωπικού. Με ρωτάει: «Φέρεις να ενώσεις ένα ύφασμα; Κουρτίνες, ας πούμε;» Απάντηση: «Φέρω, κύριε Ρογήρο». Και μου είπε: «Να πας τώρα στην κυρία Σουζάνα Ιωάννου και να της πεις ότι σε έστειλε ο κύριος Ρογήρος για δουλειά». Κι έτσι πήγα στη Σουζάνα, την υπεύθυνη του εργαστηρίου ραπτικής, η οποία μου έδωσε σχετικές οδηγίες, ενώ η Γεωργία μου έδειξε τα κατατόπια των παρασκηνίων. Έκανα επιδιορθώσεις σε διάφορα φροντιστήρια και παράλληλα μάθαινα όλο και πιο πολλά για το πόστο της αμπιγέζ. Στην αρχή εργοδοτήθηκα στον ΘΟΚ με εξάμηνο συμβόλαιο. Δοκιμάστηκα για δύο χρόνια, κατόπιν αξιολογήθηκε δουλειά μου και στο τέλος μονιμοποιήθηκα. Πριν έρθω στον ΘΟΚ, δούλευα σε μια βιοτεχνία παιδικών επίπλων. Εκεί έκανα διάφορα μαστορέματα, έραβα πάρκα, καρεκλάκια, αλλά αναλάμβανα και πιο δύσκολες εργασίες, τρυπούσα σωλήνες, έβαφα στο φούρνο διάφορα αντικείμενα κτλ. Από τότε, όμως, που ήρθα εδώ και κατάλαβα ποιες είναι οι απαιτήσεις της δουλειάς, ανακάλυψα πως το να εργάζομαι με ηθοποιούς ήταν το καλύτερό μου, αυτό που απολάμβανα περισσότερο.

Τι πρέπει να διαθέτει μια αμπιγέζ σε επίπεδο προσωπικότητας και χαρακτήρα, πέρα από την τεχνική της;

Χρειάζεται να διαθέτει ευγένεια, να μη θυμώνει, να ακούει, να είναι συνεργάσιμη με τους ηθοποιούς, να τους προσέχει, να τους φροντίζει. Να είναι ένας άνθρωπος δυνατός, σίγουρος, αλλά με ήπιους τρόπους. Επίσης, επειδή οι ηθοποιοί είναι νευρικοί και αγχωμένοι πριν βγουν στη σκηνή, τους βοηθά πολύ το χιούμορ. Πάντα με το χαμόγελο στα χείλη, λοιπόν, και διαθέσιμη να περπατά κανένα αστεράκι που θα τους χαλαρώσει. Μία φορά μού έτυχε να βγει ο ηθοποιός στη σκηνή και να μην ξέρει πού μπαίνει, ποια είναι τα λόγια που έπρεπε να πει εκείνη τη στιγμή. Άμεσα λειτούργησα ως υποβολέας και του είπα μία λέξη για να «ξεκλειδώσει». Κατά κάποιον τρόπο, πρέπει -ή, έστω, μπορεί να αποβεί πολύ χρήσιμο- να ξέρεις την «παρτιτούρα» του, τα λόγια του, τις εξόδους και τις εισόδους του, τις αλλαγές του.

Ποια είναι τα καθήκοντα μιας αμπιγέζ;

Μια αμπιγέζ ετοιμάζει τα καμαρίνια των ηθοποιών και τακτοποιεί εκεί τα κοστούμια που παραλαμβάνει από το ραφτάδικο, φροντίζοντας να είναι πλυμένα, σιδερωμένα και μυρωδάτα. Πρέπει επίσης να γνωρίζει τι φοράει ο/η κάθε ηθοποιός απ' την κορφή ως τα νύχια, τα κοσμήματα, τα καπέλα, τα πάντα. Χρειάζεται πρόγραμμα και οργάνωση, στοιχεία τα οποία εξέλιξα με τα χρόνια, και έτσι πλέον όλα γίνονται αυτόματα, χωρίς σκέψη και πολλή ανάλυση. Πλέον δεν μου ξεφεύγει σχεδόν τίποτα. Επιπλέον, αν οι ηθοποιοί έχουν αλλαγές, μια αμπιγέζ πρέπει να έχει στο νου της να επανατοποθετήσει τα κοστούμια εκτός του καμαρινιού, όπου βολεύει τον/την κάθε ηθοποιό, για να μπορεί να κάνει την αλλαγή. Τα κοστούμια πρέπει να είναι τοποθετημένα με τέτοιο τρόπο ώστε οι αλλαγές να γίνονται αστραπιαία. Άλλωστε στη διάθεσή μας έχουμε μονάχα λίγα δευτερόλεπτα για να ελέγξουμε αν όλα είναι στη θέση τους, π.χ. αν είναι ίσια η γραβάτα, αν έκλεισε το φερμουάρ κτλ.. Χρειάζεται ψυχραιμία και ακρίβεια – δεν πρέπει με τίποτα να πάει κάτι στραβά στη σκηνή. Θυμάμαι, ας πούμε, να κλείνει η αυλαία και να πρέπει να ντύσω πάνω στη σκηνή την Αννίτα Σαντοριναίου. Μετέφερα πολύ γρήγορα ένα τραπεζάκι πάνω στη σκηνή, μαζί με το κοστούμι της, την ετοίμασα, της έβαζα το καλσόν, τα δαχτυλίδια, το φουλάρι και το καπέλο του ρόλου, και μόλις ήταν έτοιμη και όλα στη θέση τους, άρπαξα το τραπεζάκι και έφευγα – πριν ανοίξει η αυλαία. Πραγματικά, ένας αγώνας δρόμου, μια μάχη με το χρόνο!

Τι σας κάνει να ανυπομονείτε να έρξεστε στη δουλειά;

Μου αρέσει πολύ η δουλειά μου! Μου αρέσει η συναναστροφή με τους ηθοποιούς, να μιλάω μαζί τους, να λέμε τα νέα μας, τα αστεία μας. Τους αγαπώ και με αγαπούν. Είμαι πολύ δεμένη με τους ηθοποιούς – κυρίως με τους μικρότερους και τις μικρότερες, που κάνουν τώρα τα πρώτα τους βήματα. Αλλά και με όλους τους συντελεστές μιας παράστασης έχω επαφή. Δεν αρνιέμαι να κάνω κάτι επιπλέον, έστω κι αν δεν είναι μέσα στα καθήκοντά μου. Εισέπραξα και εισπράττω πολλή αγάπη από όλους. Γι' αυτούς είμαι η Μηλίτσα, η Έμιλι, η Μηλιά. Μου τραγουδούν, μου κάνουν πειράγματα. Νιώθουν ότι μαζί μου είναι πιο ελεύθεροι, γιατί γνωρίζουν πολύ καλά πως, ό,τι κι αν πούμε μεταξύ μας, θα μείνει μεταξύ μας. Να, τις προάλλες κάτι έλεγαν τα νέα παιδιά της παραγωγής *Φιλομένα Μαρτουράνο* και εγώ τους είπα: «Παιδιά, είμαι αστυνομικός. Τα απόρρητα δεν φεύγουν από το θέατρο!»

Εργάζεστε τόσα χρόνια ανάμεσα σε κοστούμια και αξεσουάρ. Ζηλέψατε ποτέ κάποιο από αυτά τόσο πολύ ώστε να μπειτε στον πειρασμό να το δοκιμάσετε;

Μα φυσικά! Πολλές φορές. Σε μια παράσταση, μάλιστα, με έβγαλαν και στη σκηνή. Επρόκειτο για τον *Φιλάργυρο* του Μολιέρου σε σκηνοθεσία Νίκου Χαραλάμπους. Ήταν όλοι οι ηθοποιοί πάνω στη σκηνή και εγώ έβγαينا απ' το πλάι, και σε μια παράσταση αυτής της παραγωγής θυμάμαι τον φωτιστή Γρηγόρη Παπαγεωργίου να στρέφει όλους τους προβολείς πάνω μου και εμένα να κατεβαίνω διστακτικά τις σκάλες. Καθώς μιλούσε ο Αρπαγκόν, τον οποίο υποδύονταν ο Αντώνης Κατσαρής, εγώ, ως Κλωντ, του έκανα νεύμα ότι τον ακούω. Το έκανα κι αυτό! (Γέλια)

Πλησιάζει η ώρα της αφυπηρέτησής σας. Τι θα σας λείπει περισσότερο, πιστεύετε, από το επάγγελμά σας, από το θέατρο;

Φεύγω από τον ΘΟΚ στα τέλη Αυγούστου. Ξέρετε τι θα 'θελα; Να ξαναπάω στην Επίδαυρο. Αυτό. Τι θα μου λείψει... Θα μου λείψει να λέω κάθε πρωί από μέσα μου: «Θα πάω στη δουλειά». Θα αναγκάζομαι να ξυπνώ και να μην ξέρω πώς θα ξεκινήσει η μέρα μου. Έχω ανάγκη να έρθω να πω την καλημέρα μου στους συναδέλφους και στις συναδέλφισσές μου. Θα μου λείψει το να βρίσκομαι πίσω από τη σκηνή – δεν θα άλλαζα με τίποτα τη θέση στο παρασκήνιο με αυτήν ενός θεατή.

**Μου αρέσει πολύ η δουλειά μου!
Μου αρέσει η συναναστροφή με τους ηθοποιούς,
να μιλάω μαζί τους,
να λέμε τα νέα μας, τα αστεία μας.
Τους αγαπώ και με αγαπούν.**

PLAY #5 PLAY AGAIN!

Η Μαρίνα Μαλένη σε διάλογο με τους συγγραφείς

«[...] αντίβαρο ουσίας στην επιδερμικότητα και την τοξικότητα της εποχής μας».

PLAY: Το πρόγραμμα ανάπτυξης θεατρικής γραφής που ήρθε να ταράξει τα λιμνάζοντα ύδατα και να προκαλέσει καινούργια σχέση μεταξύ των συγγραφέων, των πρακτικών του θεάτρου και του θεατρόφιλου κοινού. Φέτος, στην πέμπτη έκδοσή του (Play #5 – Play again!), το πρόγραμμα συμπλήρωσε δέκα χρόνια παρουσίας και συνεχούς αξιολόγησης και επαναπροσαρμογής. Από το 2012 που ξεκίνησε, υποβλήθηκαν 234 έργα, 47 εκ των οποίων επιλέχθηκαν και προχώρησαν στη διαδικασία επεξεργασίας, ενώ 18 βρήκαν το δρόμο τους τελικά στις επαγγελματικές κυπριακές θεατρικές σκηνές.

Με τον προβολέα δικαιωματικά να πέφτει στους συγγραφείς, καλέσαμε έξι γυναίκες και δύο άντρες που συμμετείχαν στην τελευταία διοργάνωση για να απαντήσουν σε τρία ερωτήματα, εν είδει γνωριμίας με τους αναγνώστες της *Μάσκας*:

1. Πώς θα περιγράφατε τον εαυτό σας και τη σχέση σας με τη θεατρική γραφή;

2. Πώς θα περιγράφατε το θεατρικό έργο σας που υποβλήθηκε στο Play #5 – Play again! και τι θέλετε να πείτε μέσα από αυτό; Τι πιστεύετε πως προσθέτει στο θεατρικό ρεπερτόριο και τι το κάνει να ξεχωρίζει από άλλα, κατά τη γνώμη σας;

3. Τι θα λέγατε για αυτή την εποχή του εγκλωβισμένου πολιτισμού και της καραντίνας σε σχέση με τη συγγραφή και το θέατρο; Ποιος ο ρόλος των ανθρώπων του πολιτισμού και των τεχνών;

Κυρίες και κύριοι, οι συγγραφείς!

Μια αρμαθιά κλειδιά που ξεκλειδώνουν την αλήθεια

ΖΩΗ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ – Στο πάρκινγκ

1. Σε αντίθεση με το γεγονός ότι η σχέση που έχω με το θέατρο ως θεατής τοποθετείται χρονολογικά στην παιδική μου ηλικία, η σχέση μου με τη θεατρική γραφή είναι πολύ πρόσφατη. Συγκεκριμένα, τοποθετείται τον Δεκέμβριο του 2019, όταν και συμμετείχα σε ένα εργαστήριο θεατρικής γραφής που διοργανώθηκε από τον ΘΟΚ. Στο πλαίσιο του εργαστηρίου αυτού, οι συμμετέχοντες κληθήκαμε να γράψουμε ένα διάλογο μεταξύ δύο ατόμων ο οποίος θα διαδραματιζόταν σε ένα υπόγειο πάρκινγκ. Μέσα από αυτή την άσκηση αναδύθηκε το θεατρικό κείμενο *Στο πάρκινγκ*.

2. Ο διάλογος αυτός λαμβάνει χώρα μεταξύ ενός ζευγαριού που συναντιέται σε ένα πάρκινγκ για να υπογράψει τα χαρτιά του διαζυγίου του, και έχει ως στόχο, μεταξύ άλλων, να περιγράψει τις διαφορετικές και συχνά αλληλοσυγκρουόμενες οπτικές που έχουν οι ήρωες τόσο για τη σχέση τους όσο και για την ίδια τους τη ζωή. Η διαδικασία της συγγραφής του διαλόγου αυτού υπήρξε για μένα μια προσπάθεια να καταλάβω την ψυχασύνθεση αυτών των δύο ανθρώπων, τον τρόπο σκέψης τους, τα κίνητρα και τις ανασφάλειές τους, δίνοντας ίση βαρύτητα στις δύο οπτικές και στις ιστορίες που προκύπτουν. Έχοντας λοιπόν μπροστά μου δύο χαρακτήρες τόσο διαφορετικούς, αναρωτήθηκα για τη δυναμική της σχέσής τους, τους ρόλους που αναλαμβάνει ο καθένας μέσα σε αυτή τη σχέση και τον τρόπο με τον οποίο επικοινωνούν πρωτίστως με τον εαυτό τους και, κατ' επέκταση, ο ένας με τον άλλο. Θα τολμούσα να πω ότι η διαδικασία της συγγραφής του κειμένου ακολούθησε ένα μοτίβο ψυχοθεραπευτικό, μέσα από το οποίο σταδιακά αποκαλύπτονται τα πρόσημα και οι ερμηνείες των διάφορων συναισθηματικών καταστάσεων που εμπερικλείουν οι ανθρώπινες ιστορίες.

3. Θεωρώ ότι ο πολιτισμός, οι τέχνες και, πιο συγκεκριμένα, το θέατρο μπορούν να λειτουργήσουν με έναν παράλληλο τρόπο, αναλαμβάνοντας συχνά έναν ψυχοθεραπευτικό ρόλο που προσφέρει το χώρο μέσα από τον οποίο μπορούν να αναδυθούν στην επιφάνεια ζητήματα άλυτα, δύσκολα, αμφιλεγόμενα και οδυνηρά. Πρωτίστως, όμως, η γοητεία του θεάτρου έγκειται, κατά τη γνώμη μου, στο ότι μέσω της βιωματικής αλληλεπίδρασης που παρέχει μπορεί να δημιουργήσει στον θεατή καινούργια παράθυρα αντίληψης και οπτικής, τα οποία να ανοίγονται ταυτόχρονα προς τον εαυτό του και προς τον κόσμο.

ΕΛΕΝΗ ΞΕΝΟΥ – Πιστοποιητικό θανάτου

1. Η σχέση μου με τη θεατρική γραφή άρχισε χάρη στο πρόγραμμα Play, το οποίο μου κέντρισε την περιέργεια ώστε να δοκιμάσω τον εαυτό μου σε αυτό το είδος και να πειραματιστώ δημιουργικά, υπό την καθοδήγηση των συμβούλων του προγράμματος. Η θεατρική γραφή ανέκαθεν με ενδιέφερε και λόγω της αγάπης μου για το θέατρο, αλλά και γιατί βρίσκω την αμεσότητα του λόγου της ιδιαίτερα ελκυστική. Σε ό,τι αφορά την περιγραφή του εαυτού μου, προτιμώ να μιλούν για μένα τα γραπτά μου παρά εγώ για μένα.

2. Το θεατρικό έργο που έχω καταθέσει στο Play # 5 – Play again! είναι ένας γυναικείος μονόλογος και επικεντρώνεται στο ευάλωτο της τρίτης ηλικίας. Με ενδιαφέρει πολύ η τρίτη ηλικία, ο κύκλος της ζωής που πλησιάζει στο κλείσιμό του, η ευάλωτη ψυχοσύνθεση των ηλικιωμένων, και ταυτόχρονα η βιωματική τους σοφία αλλά και το πώς λειτουργεί η μνήμη στον τελικό απολογισμό της ζωής μας. Η ηρωίδα του μονολόγου μου είναι μια γυναίκα γύρω στα 78 που έχει μόλις χάσει τον σύζυγό της και η οποία, προσπαθώντας να διαχειριστεί την απώλειά του, ξεδιπλώνει την ιστορία της, αφήνοντας να διαφανεί η ευθραυστότητα της ηλικίας της αλλά και η θέασή της απέναντι στη σημερινή πραγματικότητα.

Απαντώντας στο δεύτερο σκέλος της ερώτησής σας, θα έλεγα ότι βαθύτερη επιθυμία μου σε ό,τι αφορά το συγκεκριμένο έργο είναι να ενεργοποιήσει την ενσυναίσθησή μας απέναντι στους ανθρώπους που μέσα στα χρόνια τους κουβαλούν όχι μόνο την ιστορία του τόπου μας, αλλά και μια σοφία που αξίζει την προσοχή μας. Γιατί όπως λέει και ένας γνωστός Έλληνας συγγραφέας: «Τίποτα δεν έγινε που να μην κρύβει μέσα του αυτό που πρόκειται να γίνει».

3. Η πανδημία είναι μια τρομακτική συνθήκη που πλήττει, αναμφισβήτητα, και τους ανθρώπους του πολιτισμού, αλλά την ίδια ώρα πιστεύω πως οι άνθρωποί του έχουν περισσότερα εφόδια –χάρη στη συχνή ενασχόλησή τους με βαθύτερες έννοιες και υπαρξιακά ζητήματα– για να αντιμετωπίσουν μια τέτοια συνθήκη και να υπερβούν τις δυσκολίες της. Ο εγκλωβισμός, η καραντίνα και οι ψυχολογικές παρενέργειες της πανδημίας μπορούν να μετατραπούν σε δημιουργικά εργαλεία από τους ανθρώπους του πολιτισμού, και αυτό προσδίδει στο ρόλο τους μια άλλου είδους αποστολή, η οποία έχει να κάνει με την υπέρβαση του εγώ και τη μετάβαση στο *εμείς*, μια υπέρβαση που η ίδια η πανδημία έρχεται να υπαγορεύσει μέσα από το πρίσμα της ίδιας της ευθραυστότητάς μας.

Θεωρώ πως οι άνθρωποι του πολιτισμού έχουν καθήκον –ακριβώς λόγω του δώρου που τους δόθηκε– να μεταπλάθουν δημιουργικά τις βαθύτερες αλήθειες της ζωής, να μην εστιάζουν μόνο στις δυσκολίες, αλλά να βρίσκουν τρόπους να τις υπερβαίνουν, προσφέροντας ένα αντίβαρο ουσίας στην επιδερμικότητα και την τοξικότητα της εποχής μας.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ – Καφέ

1. Είμαι ο Νίκανδρος. Είμαι ηθοποιός. Είμαι στο θέατρο από την πρώτη μου μνήμη. Με το παιχνίδι, με τη συνύπαρξή μου με τα παιδιά στη γειτονιά, με τους συγγενείς μου. Θέατρο δεν είναι το ψέμα. Είναι το ψάξιμο της αλήθειας μέσα από τη φαντασία. Η πρωτόλεια ψυχανάλυση. Στο σχολείο αγαπημένο μάθημα ήταν το Σκέφτομαι και Γράφω. Το *σκέφτομαι*. Δύσκολο ρήμα, διαχρονικά. Και τώρα. Στις μέρες μας. Στη γραφή *σκέφτομαι* σημαίνει «σπάω τις οδηγίες χρήσης και προσκαλώ τον άλλο να σκεφτεί μαζί μου». Να συναισθανθεί. Αν αισθανθεί και ζυπνήσει το επόμενο πρωί σκεπτόμενος ένα καλύτερο του σήμερα, είναι μια νίκη. Γι' αυτό θέλω να γράφω και να συνεχίζω το παιχνίδι μέχρι την τελευταία μου μνήμη.

2. Δεν με ενδιαφέρει το έργο μου να ξεχωρίζει από τα άλλα. Δεν είναι διαγωνισμα η ανάγκη μου να γράφω. Στο Play #5 – Play again!, ένα πρόγραμμα συγγραφής της πατρίδας μου, έστειλα το θεατρικό έργο *Καφέ*. Ένα έργο που του έδωσα πολύ χρόνο και μου έδωσε επίσης πολύ χρόνο. Είναι ένα έργο που μιλάει για την υποβόσκουσα βία. Τη βία που δεν βλέπουμε, αλλά υπάρχει. Από τη γέννησή μας αντιμετωπίζουμε βίαιες στιγμές. Και το χειρότερο: αντιμετωπίζουμε τη βία που κουβαλούν και οι άλλοι. Και όλα αυτά γίνονται νόμος και καθημερινότητα. Εξελισσόμαστε, αλλά αυτά δεν τα αφήνουμε πίσω μας. Γίνονται κύκλος μέσα από τη δημιουργία της οικογένειας. Οι άνθρωποι φεύγουν και η βία τους μένει. Σήμερα τη συζητάμε ανοιχτά. Αλλά μέχρι να καταφέρουμε να την εξαλείψουμε κάπως, θα βασανίζονται πολλά παιδιά, κι ως είναι εξήντα ή εβδομήντα ή ενενήντα χρόνων.

Για παράδειγμα, ο Τσέχωφ έγραψε τα θεατρικά του έργα πριν από εκατό και πλέον χρόνια. «Στη Μόσχα, αδελφές μου, στη Μόσχα», είναι το όνειρο των τριών αδελφών. Όλα αυτά που ζουν είναι μια συζήτηση για την ανθρωπινή μοίρα, η σχεωφική συζήτηση γύρω από την οικογενειακή ματαιότητα – και όχι μόνο. Εγώ θέλω να καταθέσω με νέο τρόπο τα στοιχεία και να συνεχίσω τη συζήτηση. Σήμερα έχουν χαθεί οι ρόλοι. Η κοινωνία παραπαίει αδικρικά επειδή η συνταγή του φαινομενικά σωστού δεν λειτουργεί. Αναζητούμε δικαιοσύνη. Καλώς μεν, όμως

το κάνουμε από απόσταση, χρησιμοποιώντας μέσα που δύσκολα την αποδίδουν. Η έλλειψη κοινωνικής δικαιοσύνης βαθιάει. Η δημοκρατία έγινε βασανιστήριο γιατί οι πολιτικοί δεν αγωνιούν για την ανθρωπότητα. Οι άνθρωποι σήμερα είμαστε πιο σπουδασμένοι από ποτέ, κι όμως αδυνατούμε να είμαστε ευέλικτοι. Ο εγκλωβισμός που ζούμε είναι πνευματικός. Η καραντίνα μάς βοήθησε να το υποψιαστούμε λίγο, αν και, οικονομικά, δεν δυσκολεύτηκαν όλοι σε αυτές τις συνθήκες, γεγονός που το κάνει περίπλοκο σε ό,τι αφορά την ενσυναίσθηση. Η ενσυναίσθηση έγινε θέμα συζήτησης, αφού έχει χαθεί η αισθητική και έχει ανθίσει η ρομποτική. Ρημάσαμε τα συναισθήματα.

3. Ο ρόλος των ανθρώπων του πολιτισμού είναι να μείνουν αλώβητοι –δύσκολο, αλλά όχι ακατόρθωτο–, να διατηρούν την αισθητική σαν μια μικρή φλόγα που θα ξαναγίνει πυρκαγιά όταν τα ρομπότ θα φτάσουν στο τέλος.

ΙΩΑΝΝΑ ΠΙΤΣΙΛΛΗ – Στην ταράτσα

1. Ευαίσθητη, ρομαντική, ανήσυχη και πεισματάρη. Ονειροπόλα και αισιόδοξη. Με χιούμορ. Ίσως και δραματική μερικές φορές, αν και κάνω προσπάθειες να το περιορίσω αυτό.

Η σχέση μου με τη θεατρική γραφή ξεκίνησε κατά τη διάρκεια του πρώτου εγκλεισμού. Ασχολούμαι εδώ και αρκετό καιρό με την αρθρογραφία, την ποίηση και τη συγγραφή διηγημάτων. Το θέατρο είναι κάτι που λατρεύω από παιδί. Ποτέ δεν σκέφτηκα, όμως, ότι θα μπορούσα εγώ η ίδια να γράψω ένα θεατρικό κομμάτι. Προσπάθησα να δω τον εγκλεισμό σαν ευκαιρία. Είχα τα μάτια και τα αυτιά μου ανοιχτά. Βίωνα, όπως και όλος ο υπόλοιπος κόσμος, κάτι πρωτόγνωρο. Ήμουν πολύ φορτισμένη συναισθηματικά. Διάβαζα στο διαδίκτυο διάφορες ιστορίες, το πώς αντιμετώπιζαν οι άνθρωποι στον υπόλοιπο κόσμο αυτό το κακό που μας βρήκε. Έτσι γεννήθηκε το πρώτο μου θεατρικό έργο. Με θέμα, βέβαια, την πανδημία, τον εγκλεισμό, τη ζωή μέσα σε τέσσερις τοίχους.

2. Το έργο μου πραγματεύεται το θέμα της αυτοκτονίας, ένα θέμα που, δυστυχώς, είναι πάντα επίκαιρο. Πόσοι άνθρωποι αποφασίζουν να βάλουν τέλος στη ζωή τους καθημερινά; Ποιοι είναι άραγε οι λόγοι που ωθούν τους ανθρώπους στην αυτοχειρία; Πώς παίρνει κανείς μια τέτοια απόφαση; Πόσος πόνος και πόση μοναξιά υπάρχει γύρω μας, δίπλα μας; Υπάρχει άραγε κάτι που θα μπορούσαμε να κάνουμε εμείς γι' αυτό;

Οι ήρωές μου, ο Εδουάρδος, η Ερμιόνη και η Ζωή, είναι άνθρωποι της διπλανής πόρτας. Άνθρωποι με διαφορετικές ηλικίες, διαφορετικά βιώματα, διαφορετικό τρόπο σκέψης, που διαχειρίζονται με επίσης διαφορετικό τρόπο τα προβλήματα που η ζωή φέρνει στο δρόμο τους.

Οι ήρωές μου λένε την αλήθεια τους. Αυτήν που ξέρουν καλά να κρύβουν από τους άλλους. Αυτήν που δεν φαίνεται ή που δεν κάνει να φανεί. Από το έργο δεν λείπει το κωμικό στοιχείο. Είναι ίσως αυτό που το κάνει να ξεχωρίζει. Το γέλιο δίπλα στο δάκρυ. Η χαρά κόντρα στον πόνο. Όπως ακριβώς είναι άλλωστε και η ίδια μας η ζωή. Γέλιο και δάκρυ. Πόνος και χαρά. Φως και σκοτάδι. Σκοτάδι και φως. Ένα αέναο ταξίδι εναλλαγών.

3. Ζούμε, αναμφίβολα, σε πρωτόγνωρους καιρούς. Η πανδημία ήρθε να ανατρέψει όλα τα δεδομένα της καθημερινότητάς μας, όπως για παράδειγμα την ανθρώπινη επαφή και την εγγύτητα. Ο συνάνθρωπός μας, συνειδητά ή ασυνείδητα, άρχισε να παίρνει τη μορφή μιας δύναμης υγειονομικής απειλής. Σε αυτούς τους σκοτεινούς καιρούς, έρχεται η λογοτεχνία, το θέατρο, η μουσική, η ζωγραφική, όλα όσα ονομάζουμε «γράμματα και τέχνες», να δώσουν φως. Αυτό το φως είναι απαραίτητο τόσο για να μας ζεστάνει, όσο και για να μας δείξει τα επόμενα βήματα. Διότι αν σε κάτι συμφωνούμε οι περισσότεροι, αυτό είναι πως η αυριανή μέρα δεν θα έχει καμία σχέση με τη ζωή όπως την ξέραμε. Και σε αυτή τη μέρα οφείλει να είναι δυναμικά παρούσα η γραφή.

PLAY #5 PLAY AGAIN!

ΜΑΡΙΑ ΔΡΑΚΟΥ – Ασφυκτική υπόθεση η εφηβεία

1. Είμαι ξεκάθαρα ένα παιδί του θεάτρου που συνεχίζει, ελπίζει και κάνει όνειρα για έναν κόσμο στον οποίο το θέατρο θα ανθίζει όπως του αξίζει. Όπου με χάσεις, θα με βρεις είτε πάνω σε μια σκηνή είτε κλεισμένη σε ένα δωμάτιο να γράφω, αφού έτσι έχω μάθει να εκφράζομαι. Το ταξίδι μου στον κόσμο της συγγραφής ξεκίνησε κατά την πρώτη καραντίνα. Οι πρόβες ακυρώθηκαν, οι παραστάσεις αναβλήθηκαν, τα θέατρα έκλεισαν! Έτσι η συγγραφή ήταν ο μόνος τρόπος να είμαι κοντά στο θέατρο – νομίζω πως ήταν και η διέξοδός μου. Μέσα από τη συγγραφή μπορείς να plάσεις έναν δικό σου κόσμο, να αποφασίσεις εσύ το τέλος της ιστορίας, αλλά και να γράψεις όσα δεν τολμάς να πεις ή όσα οι άλλοι φοβούνται να ακούσουν. Γι' αυτό γράφω, «κι όταν σκέφτομαι την τέχνη μου, την αποστολή μου, δεν φοβάμαι τη ζωή...» όπως λέει η Νίνα στο *Γλάρο* του Τσέχωφ.

2. Τέσσερις έφηβοι που κουβαλούν τη δική τους ιστορία κλείνονται μέσα σε ένα ασφυκτικά κλειστό δωμάτιο χωρίς να ξέρουν το γιατί. Αυτός ο εγκλεισμός εξελίσσεται μέσα από εφηβικούς έρωτες, συζητήσεις περί σχολείου και οικογένειας, μέσα από σκέψεις και εφηβικούς προβληματισμούς. Κάποιος τους κάνει πλάκα; Μάλλον τα ίδια τους τα όνειρα! Στόχος μου μέσα από αυτό το έργο ήταν να ταυτιστούν όσο περισσότεροι έφηβοι γίνεται, αλλά και να θυμίσω στους ενήλικες πως κι αυτοί υπήρξαν κάποτε έφηβοι. Η σύγχρονη κοινωνία πρέπει να καταλάβει πως οι έφηβοι δεν είναι ρομπότ ούτε τίποτα τέρατα που δεν μπορεί να τα αντιμετωπίσει. Κι αυτοί αισθάνονται, κι αυτοί θέλουν να ζήσουν, κι αυτοί ονειρεύονται. Πρέπει επιτέλους να σταματήσουν να λαμβάνονται αποφάσεις για τους έφηβους χωρίς τους έφηβους. Πρέπει όλοι μας να καταλάβουμε πως οι νέοι αποτελούν το μέλλον, σ' αυτούς στηρίζεται η κοινωνία μας, και γι' αυτό οφείλουμε να τους δώσουμε τα σωστά εφόδια, ώστε να προχωρήσουν αυτό τον τόπο ένα βήμα παραπέρα. Στον θεατρικό κόσμο βλέπουμε επίσης ότι το εφηβικό θέατρο απουσιάζει αισθητά. Δύσκολα βρίσκεις εφηβικό έργο· κι ακόμα πιο δύσκολα εφηβικό έργο που να έχει γραφτεί από έφηβο. Έτσι το έργο *Ασφυκτική υπόθεση η εφηβεία* έρχεται να καλύψει ένα κενό μέσα στο θεατρικό ρεπερτόριο.

3. Όντως, ο πολιτισμός και οι τέχνες εγκλωβίστηκαν με την πανδημία, όμως δεν χάθηκαν· κι ούτε πρόκειται να χαθούν. Αντίθετα, πιστεύω πως τώρα ήρθε η ώρα να ανθίσουν, τώρα που ο κόσμος το έχει ανάγκη. Οι άνθρωποι πλέον έχουν ανάγκη να βγουν, να πάνε θέατρο. Έχουν ανάγκη να κάνουν κάτι δημιουργικό. Τι πιο δημιουργικό από τις τέχνες;

Πάντα υπάρχει φως μες στο σκοτάδι, αυτό θέλω να πιστεύω. Στο σκοτάδι της πανδημίας και της καραντίνας υπάρχει το φως, αρκεί να θέλεις να το δεις. Κι αν δεν το δεις, δημιούργησέ το εσύ! Εγώ αυτό ξέρω. Άρα μπορούμε να το δημιουργήσουμε ακόμα και μέσα σε τέτοιες συνθήκες.

Οι άνθρωποι του πολιτισμού και των τεχνών παράγουν ήθος, καλλιεργούν τους ανθρώπους, ταξιδεύουν το πνεύμα και σπάνε κάθε στερεότυπο. Είναι άνθρωποι δημιουργικοί και πρέπει να αναγνωριστεί η αξία και το έργο τους, ειδικά σε τέτοιες δύσκολες εποχές. Το θέατρο είναι ζωντανός οργανισμός και πάντα θα υπάρχει. Ακόμα κι αν υπάρχει φτώχεια, πόλεμος, πανδημία, θα υπάρχει! Γιατί το θέατρο είναι ζωή!

ANNA ΦΩΤΙΑΔΟΥ – AND/DNA

1. Πειραματική καλλιτέχνις, πολυμορφική. Σμίγω διάφορα «είδη» τέχνης που έχω σπουδάσει, αφού έχω ασχοληθεί με αρκετές παραμέτρους τους – γραφικές, καλές και παραστατικές τέχνες. Μου αρέσει να δημιουργώ ιστορίες, είτε γραπτές είτε οπτικές, να ανακαλύπτω τρόπους μέσα από τους οποίους η αναγνωσιμότητα των λέξεων ή ενός κειμένου αντιπαραβάλλεται με την προβολή μιας εικόνας, κινητικής ή στατικής. Εκείνη την περίοδο λοιπόν, κατά τη διάρκεια των σπουδών μου στο Λονδίνο, ξεκίνησε και η σχέση μου με τη θεατρική γραφή, με την παρότρυνση και του Pete Brooks, του course director μου. Η μετέπειτα ενασχόλησή μου με το θέατρο με βοήθησε να συνεχίσω.

2. Πειραματικό και αυτό. Ένα σχόλιο για τον κόσμο μέσα στον οποίο ζούμε. Χωρίς να σημαίνει ότι τα πειραματικά έργα δεν είναι ολοκληρωμένα. Με επαναλαμβανόμενη αρχή, μέση και τέλος. Το AND/DNA υφίσταται σε μια δυστοπική κοινωνία, σε ένα σύμπαν παράλληλο με το δικό μας και συνάμα γνώριμο, καθώς εξιστορεί με έναν διαφορετικό τρόπο καταστάσεις, γεγονότα και (συν) αισθήματα που συμβαίνουν και υπάρχουν στον κόσμο όπου ζούμε. Και αυτό που προσθέτει στο θεατρικό ρεπερτόριο, αυτό που το κάνει να ξεχωρίζει από άλλα, πιστεύω ότι είναι το εξής: η διαφορετική προσέγγιση, πέρα από οποιαδήποτε νόρμα, πέρα από το ρεαλισμό, σε έναν φανταστικό ρεαλισμό.

3. Η καραντίνα ίσως να βοηθά κάποιους να γράφουν. Ο εγκλωβισμένος πολιτισμός φέρνει καινούργια είδη τέχνης – ίσως πιο εύκολα για κατανάλωση και χειραγώγηση των ανθρώπων. Με κάποιον τρόπο ζούμε σε ένα είδος δυστοπικής κοινωνίας, αλλά η κάθε μορφή τέχνης δημιουργείται για να αλλάζει ο κόσμος. Ο ρόλος των ανθρώπων του πολιτισμού και των τεχνών είναι κρίσιμος και καθοριστικός. Αν δεν υπήρχαν οι καλλιτέχνες να σπάζουν με την τέχνη τους τα κατεστημένα και τις εκάστοτε θεωρητικές αντιλήψεις (χωρίς την πρακτική εφαρμογή τους), ο κόσμος θα ήταν απλώς στάσιμος. Μέσα από οποιαδήποτε μορφή τέχνης μαθαίνεις, επικοινωνείς, μεταδίδεις, αλλάζεις, επαναστατείς, δημιουργείς, εξελίσσεσαι.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ – Ρουά ματ

1. Το να περιγράψω τον εαυτό μου είναι κάτι που με δυσκολεύει αφάνταστα, οπότε ας το αφήσουμε για την ώρα. Όσον αφορά τη σχέση μου με τη θεατρική γραφή, θα έλεγα πως είναι το εργαλείο μου για να κατανοήσω τον κόσμο και τους μηχανισμούς της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Μια μείξη, ας πούμε, περιέργειας και φαντασίας. Τώρα, με ποιον τρόπο ακριβώς δουλεύει, δεν μπορώ να το εξηγήσω. Απλώς σε ανύποπτο χρόνο «τσιμπάω» με κάτι που μοιάζει να έχει ενδιαφέρον, μια ιδέα ή μια ατμόσφαιρα, ή κάποιους περιέργους τύπους, ένα παράξενο συμβάν, φανταστικά είτε πραγματικά όλα αυτά, και αρχίζω να τα αναλύω. Υπερβολικά. Και πάνω στην ανάλυση αρχίζει να σπίνεται το πράγμα. Ξεπηδούν χαρακτήρες, ιστορίες, ατμόσφαιρα, και... *τσουπ*, χωρίς να το καταλάβεις, πάει ο ύπνος σου για τους επόμενους μήνες. Δεν έχω παράπονο όμως. Είναι πάντα απολαυστική αυτή η περίοδος.

2. Το *Ρουά ματ* είναι ένα έργο στο οποίο τρεις χαρακτήρες –τρεις αντιήρωες, θα έλεγα–, παγιδευμένοι στον μικρόκοσμό τους, έρχονται σε τρομερές συγκρούσεις στην προσπάθειά τους να σώσουν το στέκι τους. Αντιμέτωποι με την εποχή που περνάει, με τις εμμονές τους, με το φόβο της αποτυχίας, με τη γοητεία του εύκολου κέρδους, παλεύουν σαν αγρίμια μέσα σε τέσσερις τοίχους, μεταβάλλοντας διαρκώς ισορροπίες, δυναμικές, και ισοπεδώνοντας οποιαδήποτε ηθική τους αξία.

Δεν ξέρω αν το έργο προσθέτει κάτι στο θεατρικό ρεπερτόριο ή αν ξεχωρίζει για κάτι. Υπάρχουν τόσο πολλά σπουδαία έργα, που δεν μπορώ καν να μπω σε αυτή τη διαδικασία. Δεν σκέφτομαι ποτέ κάτι τέτοιο όταν γράφω. Απλώς περνάω καλά γράφοντας, το διασκεδάω, και στο τέλος αυτή είναι η επιθυμία μου για το κοινό: να το απολαύσει.

3. Υπάρχει πρόβλημα. Τεράστιο. Αλλά δεν πιστεύω πως φταίει η πανδημία, η καραντίνα και όλα όσα περίεργα ζούμε. Θεωρώ πως βλέπουμε απλώς τα συμπτώματα από ένα αίτιο που προϋπήρχε: το μειωμένο ενδιαφέρον κοινού και κράτους για το θέατρο, τον πολιτισμό και τις τέχνες γενικά. Δεν είμαι ειδικός, όμως δεν μου κάνει καμία εντύπωση που το κράτος εκτέλεσε με ψυχρή καρδιά τον πολιτισμό στα μέτρα που έλαβε για την αναχαίτιση της πανδημίας. Έτσι κι αλλιώς, για νεκρό τον είχαν, ή τουλάχιστον αυτή την εντύπωση δείχνουν. Όσον αφορά το ρόλο των ανθρώπων του πολιτισμού και των τεχνών, θα έλεγα, ως πρώτο βήμα, το εξής: Ας προσπαθήσουμε απλά και ειλικρινά να μεταδώσουμε την αγάπη μας και το πάθος μας για την τέχνη μας στο κοινό. Όλο και κάποιους θα πείσουμε. Και μετά έρχονται όλα τα άλλα.

ΝΑΓΙΑ Τ. ΚΑΡΑΚΩΣΤΑ – The Neon Tetra

1. Έγγραφα πολλές και διαφορετικές εκδοχές για αυτή την εργασία. Και σήμερα, την παρούσα στιγμή, με συστήνω με αυτά: Είμαι τα πάρτι και τα τραύματά μου. Είμαι γυναίκα και είμαι το σώμα μου. Είμαι τα γέλια και τα δάκρυά μου. Είμαι οι διεκδικήσεις μου. Οι αγκαλιές και τα ξενύχτια μου. Είμαι οι ιστορίες και συναντήσεις μου. Είμαι οι λέξεις και οι σημειώσεις μου. Είμαι οι προσκλήσεις και οι προκλήσεις μου. Είμαι οι αποδομήσεις μου. Οι μετατροπές και οι ερωτήσεις μου. Είμαι οι αποτυχίες και οι δονήσεις μου. Το χάος και οι χείμαρροί μου. Και όσα «είμαι» και αν «είμαι» δεν υφίστανται χωρίς το «είμαστε».

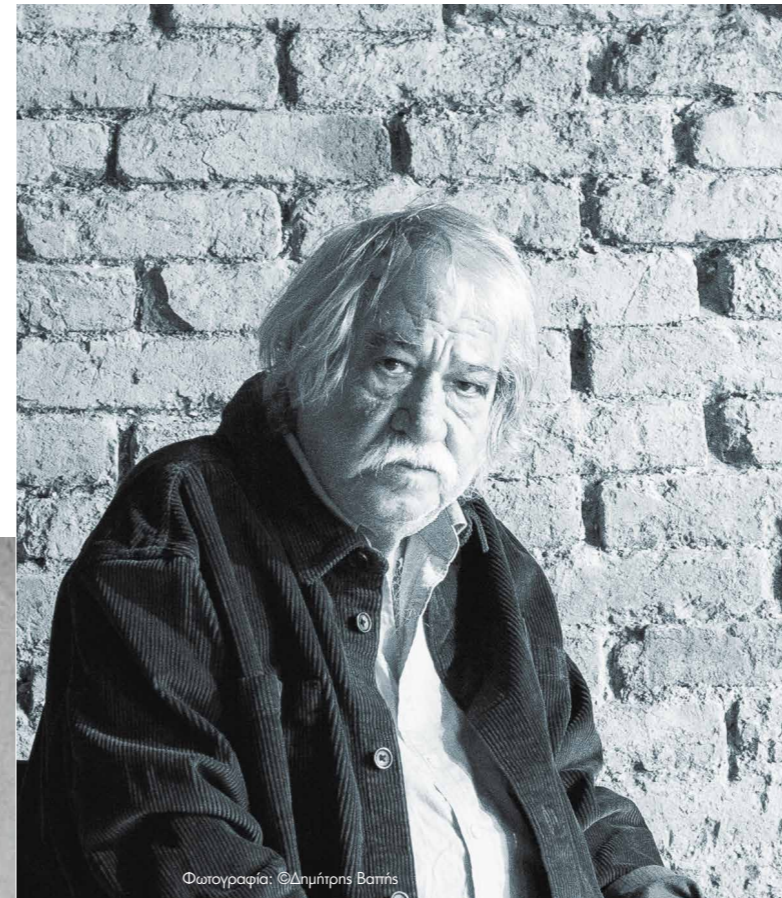
2. Και η σχέση μου με τη γραφή; Είναι οι εκπνοές μου που δεν πχούν. Βλέπω την τέχνη ως ερέθισμα που βρίσκεται τριγύρω. Έτσι αντιλαμβάνομαι τους κόσμους: σαν ένα δυνάμει δημιουργικό πεδίο. Πεδίο μάχης και έκφρασης.

3. Το τι κάνει το έργο να ξεχωρίζει και τι προσθέτει στο θεατρικό ρεπερτόριο ας το κρίνουν οι δραματοουργοί και οι δημιουργοί των γενεών. Προσωπικά, το έγγραφο ως αντίδραση στον ρέοντα χρόνο και στο βεβιασμένο και αναπόφευκτο χάραγμα των χρόνων στο σώμα. Το σώμα της εαυτής μου μα και των δικών μου. Και τις συνέπειες αυτού. Το *The Neon Tetra* μιλάει για μια οικογένεια. Μια οικογένεια πολυφωνική, πολυθεματική, όπου ποτέ τίποτα δεν λύνεται και τίποτα δεν ολοκληρώνεται. Παράλληλες συζητήσεις, εξαπίνης καβγάδες και φωνές, αντιδράσεις και εκφράσεις αγάπης μέσω αποστασιοποιημένων σωμάτων. Στην περίπτωση του έργου γράφω: Μία Μαμά που φροντίζει για όλα. Ένας Μπαμπάς που μεγαλώνει σαν παιδί. Μία Μικρή κόρη που επιστρέφει σπίτι μετά από έναν χωρισμό. Ένα Εγώ που προσπαθεί να ξεφύγει. Και ένα Ενυδρείο που στέκεται η αφορμή για όλα τα άλλα. Αυτό είναι το *The Neon Tetra*. Ποιος ο ρόλος των ανθρώπων του πολιτισμού και των τεχνών; Ο ίδιος με όλων: να παραμείνουμε άνθρωποι.

Το πρόγραμμα Play #5 – Play again! συνδιοργανώνεται από τον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου και το Κυπριακό Κέντρο Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου.

Η τελετή απονομής των **Βραβείων Θεάτρου ΘΟΚ για το έτος 2021** θα πραγματοποιηθεί στην Κεντρική Σκηνή του ΘΟΚ (*Αίθουσα Εύης Γαβριηλίδης*) τη **Δευτέρα 28 Μαρτίου 2022** στις **8 μ.μ.**, σε σκηνοθετική επιμέλεια Παναγιώτη Λάρκου.

Φωτογραφία: ©Δημήτρης Βαττός

Ο ηθοποιός βραβεύεται για την πλούσια, εδώ και πάνω από πενήντα χρόνια, πορεία του στο θέατρο της Κύπρου, το οποίο υπηρετεί έως σήμερα με ζήλο, τόλμη και αφοσίωση, επανεφευρίσκοντας διαρκώς τον εαυτό του και τη θέση του πάνω στη σκηνή. Το 2021 ξεχώρισε για την ερμηνεία του στην παράσταση *Θαμμένο παιδί* του Σαμ Σέπαρντ, σε σκηνοθεσία Αθηνάς Κάσιου (παραγωγή Open Arts). Με το διακριτικό του παίξιμο, άσκηση μέτρου και φυσικότητας, και μια ιδιαίτερη ενέργεια, πυκνή, συμπαγή και εύγλωπτη, με την οποία ανατροφοδοτούσε τους συναδέλφους του επί σκηνής, κατάφερε να συμπυκνώσει τη ναυαγισμένη ζωή ενός δυσλειτουργικού αλκοολικού πατέρα. Μια ερμηνεία-άθλος, που πρόσφερε μια καθαρή, καθηλωτική και απόλυτη παρουσία στον χώρο.

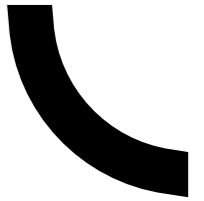
Σπύρος Σταυρινίδης ΜΕΓΑΛΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟΥ ΘΟΚ

Μια τιμητική διάκριση, αλλά και μια στιγμή απολογισμού. Πού στέκεστε κοιτώντας προς τα πίσω, αναλογιζόμενος τη γεμάτη σταδιοδρομία σας; Πού στηρίζετε τις ελπίδες σας σε ό,τι αφορά το μέλλον του θεάτρου;

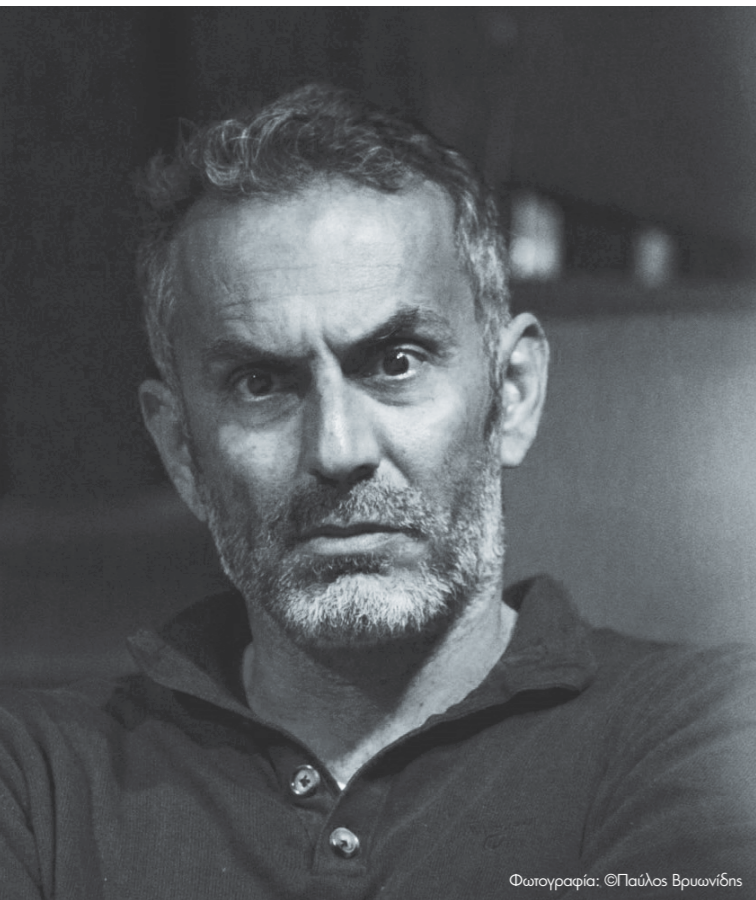
Εγώ φάνηκα πολύ τυχερός στην πορεία μου γιατί, τελειώνοντας τη δραματική σχολή του Θεάτρου Τέχνης, ξεκίνησα στο Θεατράκι του ΡΙΚ και στον ΘΟΚ εν τη γενέσει του, με ηθοποιούς οι οποίοι ναι μεν ήταν κατά λίγα μόνο χρόνια μεγαλύτεροι από μένα, αλλά είχαν ήδη πολλές ώρες πτήσεις στο ενεργητικό τους. Δούλεψα σε σύνολα με εξαιρετικούς συνεργάτες και συντελεστές, πήρα πολλά απ' αυτούς, κι έτσι συνέχισα την πορεία μου. Να ξέρετε ότι η σχολή δεν σε κάνει ηθοποιό, όμως σου δίνει έναν καλό μπούσουλα για να μελετήσεις, να βελτιωθείς και να καλλιεργηθείς.

Το θετικό σήμερα είναι ότι υπάρχουν αρκετοί άξιο νέοι ηθοποιοί, τους οποίους έχουμε υποχρέωση εμείς οι παλιοί να βοηθάμε, εντός και εκτός σκηνής. Αυτοί έχουν την ανάγκη μας, αλλά και εμείς τη δική τους. Έτσι πάει αυτό. Εμείς αποχωρούμε σιγά σιγά, βέβαια, αυτή είναι η αλήθεια, ολοκληρώνουμε τον κύκλο μας. Και οφείλουμε να δημιουργήσουμε ηθοποιούς που θα πρωταγωνιστήσουν όχι μόνο χάρη στο ταλέντο τους, αλλά και για το ήθος, το παράδειγμα και τη στάση τους.

Να προσθέσω και το εξής: Είναι απαραίτητο να νιώθει ο κόσμος του πολιτισμού πως έχει δίπλα του την πολιτεία. Αυτονόητο; Όχι. Ο πολιτισμός δεν είναι «παρεμπιπτόντως». Είναι προτεραιότητα. Λιγότερο ή περισσότερο σημαντική, δεν έχει σημασία. Αλλά πάντως προτεραιότητα.

Αντώνης Γεωργίου ΒΡΑΒΕΙΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ

Φωτογραφία: ©Πάυλος Βρυωνίδης

Ποιοι είναι εκείνοι οι άξονες οι οποίοι πιστεύετε ότι θα σας απασχολήσουν δημιουργικά και στα επόμενα έργα σας;

Δύσκολο ερώτημα, διότι δεν μπορείς να γνωρίζεις ποια θα είναι τα ερεθίσματα που θα δεχτείς, ποια θα είναι τα βιώματα και οι προβληματισμοί σου, αλλά και πώς θα είναι η κοινωνία γύρω σου, πώς αλλάζει εσύ ο ίδιος αλλά και ο κόσμος, κάποτε τόσο δραματικά, όπως γίνεται τώρα που μιλάμε –με τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία–, πώς θα παρατηρείς και θα προσλαμβάνεις το μέσα και το έξω σου. Τα θεατρικά έργα μου, και ειδικότερα τα τελευταία πολυπρόσωπα στην κυπριακή διάλεκτο, φαίνεται να παρατηρούν τις ανθρώπινες σχέσεις, πάντοτε στο φόντο της κοινωνίας, και δη της κυπριακής, και με αυτό τον τρόπο θα ήθελα να πιστεύω ότι την αντικατοπτρίζουν. Οι εσωτερικές συγκρούσεις, τα προσωπικά διλήμματα, οι αντιφάσεις αλλά και οι διαδρομές των ηρώων δίνονται σε συνάρτηση τόσο με τον μικρόκοσμό τους όσο και με την κοινωνία όπου ζουν, από την οποία έρχονται πιέσεις, καταναγκασμοί, αποκλεισμοί κ.λπ. Οι ήρωες προσπαθούν να διαχειριστούν όσα τους συμβαίνουν –ανεπιτυχώς τις περισσότερες φορές–, σπάνια ξεφεύγουν, παγιδευμένοι σε μια πραγματικότητα που, ακόμα και όταν κατανοούν το άδικο της, δεν ξέρουν ή δεν μπορούν να την αλλάξουν. Συνήθως απλώς φεύγουν. Από τον τόπο τους, από την κοινωνία, από τη ζωή την ίδια.

Στα τελευταία έργα μου, όπως έχει επισημανθεί από άλλους, φαίνεται ότι έχω στρέψει τον καθρέφτη προς εμένα τον ίδιο, όχι στο πλαίσιο μιας καταναγκαστικής αυτοαναφορικότητας, αλλά ως εργαλείο υπαρξιακών, θα έλεγα, παρατηρήσεων – πώς από το προσωπικό φτάνουμε στο οικουμενικό.

Μπορεί, λοιπόν, αυτό να αποτελέσει μελλοντικά έναν πιο έντονο άξονα σε σχέση με άλλες παραμέτρους ή οπτικές. Μπορεί επίσης να συντελείται και κάποια αλλαγή ως προς τη μορφή. Μια κωμωδία, ας πούμε, θα μπορούσε να ήταν ωφέλιμη και ένα ενδιαφέρον εργαλείο παρατήρησης.

Ο συγγραφέας ξεχώρισε για το θεατρικό του έργο *Σε κρίσιμη κατάσταση*, το οποίο παρουσιάστηκε στη Νέα Σκηνή ΘΟΚ, σε σκηνοθεσία Αιμίλιου Χαραλαμπίδη. Το πολυπρισματικό, πολυεπίπεδο κείμενό του, καρπός συγγραφικής ωριμότητας, ανατέμνει τη σύγχρονη κυπριακή κοινωνία χωρίς ωραιοποιήσεις, θέτοντας με τόλμη τον δάκτυλο στον τύπο των ήλων, χάρη και στην οργανική χρήση της κυπριακής. Βαθιά πολιτικό στον πυρήνα του, προχωρά ένα βήμα παραπέρα τον σχετικό προβληματισμό, δεισιδύοντας ταυτόχρονα στα άδυτα των ερωτικών σχέσεων των ηρώων του, καθώς αναμετρούνται εκ του σύνεγγυς με την αναστολή της ζωής.

Χριστίνα Παπαδοπούλου ΒΡΑΒΕΙΟ ΝΕΑΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ

Τι έχει μείνει μέσα σας ως καταλυτική εμπειρία και καλλιτεχνικό απόθεμα από τις δύο παραγωγές στις οποίες συμμετείχατε; Ποια είναι η δική σας προσωπική επένδυση για το μέλλον;

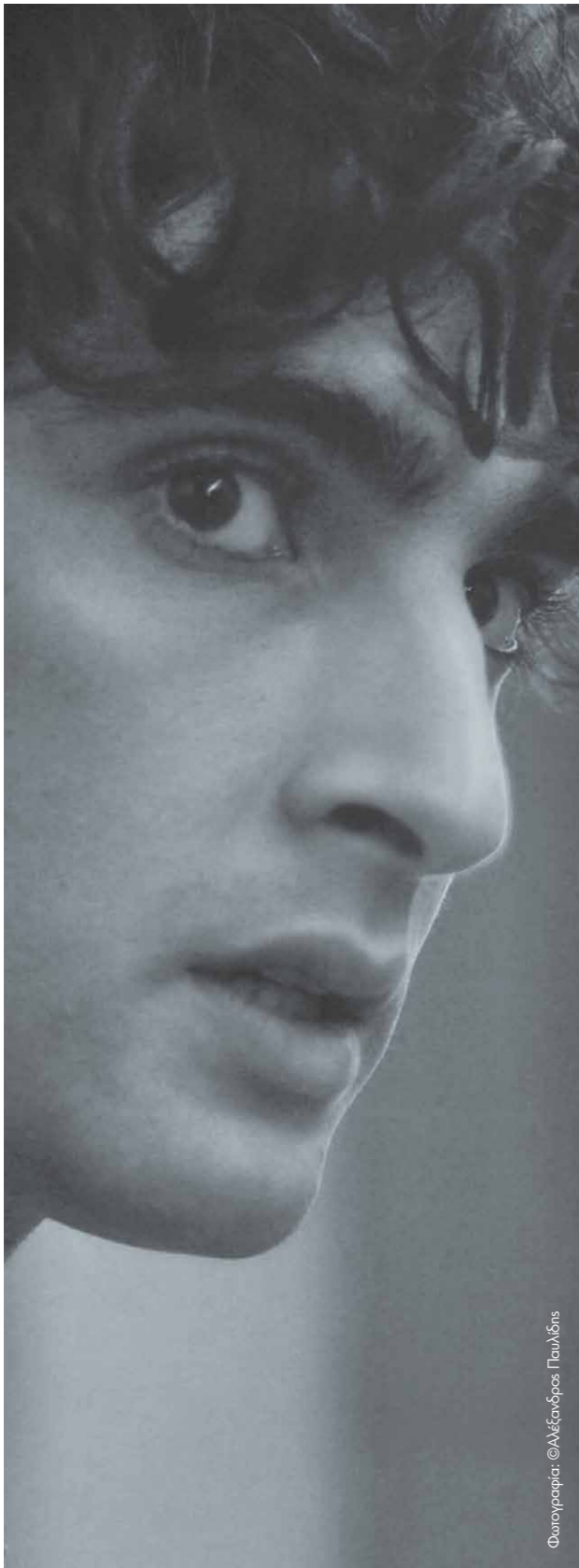
Τόσο η *Εσμέ* όσο και το *Still* αποτελούν παραγωγές-σταθμοί για μένα, χαραγμένες μέσα μου ως καθοριστικές εμπειρίες, από τις οποίες αποκόμισα πολλά και τις οποίες, φυσικά, θα κουβαλώ πάντα μαζί μου.

Είναι ενδιαφέρον το γεγονός ότι στην πρώτη παραγωγή το στοίχημα ήταν να καταφέρουμε να φέρουμε στο σήμερα τον ιαμβικό δεκαπεντασύλλαβο στίχο του Σπύρου Περεισιάδη. Ήταν κρίσιμο, δηλαδή, να βρούμε την αμεσότητα και την προφορικότητα του λόγου, ώστε να κοινωνήσουμε στο κοινό –όσο πιο καθαρά μπορούσαμε– το έργο. Αυτός είναι, κατ' εμέ, και ο σκοπός σε μια παράσταση: να φτάσει η ιστορία στο κοινό με αλήθεια και καθαρότητα. Αμέσως μετά ήρθε το *Still* στο δρόμο μου. Ήταν μια παράσταση στην οποία καλούμασταν να αφηγηθούμε την ιστορία με το σώμα μας και με τη μουσική – ο λόγος ερχόταν σε δεύτερη μοίρα.

Αυτό που κρατώ και από τις δύο παραγωγές, το πιο σημαντικό, είναι οι άνθρωποι. Η ομάδα μου. Για μένα, το πιο σπουδαίο είναι που γνώρισα και συνεργάστηκα με ανθρώπους που –χωρίς ίσως να το ξέρουν– με δίδαξαν πάρα πολλά: παρατηρώντας τον τρόπο μελέτης τους, το πώς κινούνταν στη σκηνή, ακόμα και από απλές συνομιλίες μαζί τους. Οι άνθρωποι, λοιπόν, είναι αυτοί που μένουν μέσα μου. Οι άνθρωποι που υπηρετούν το θέατρο με πάθος και ειλικρίνεια, που σε αγκαλιάζουν και μοιράζονται ανιδιοτελώς μαζί σου τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους. Οι άνθρωποι με τους οποίους γίνεσαι ομάδα και, κατά κάποιον τρόπο, οικογένεια. Και γι' αυτό θα είμαι ευγνώμων για μια ζωή.

Μεγάλες φιλοδοξίες ποτέ δεν είχα. Πάντα, όμως, ήθελα να βελτιώνομαι διαρκώς και να κάνω πράγματα που θα με εξελίσσουν. Αυτό που εύχομαι είναι να μπορώ να έχω συνεργασίες σαν αυτές στην *Εσμέ* και στο *Still*. Να έρχομαι σε επαφή με τόσο υπέροχους ανθρώπους και να έχω εμπειρίες που θα με πηγαινούν ένα βήμα παραπέρα ως ηθοποιό και ως άνθρωπο. Με αφοσίωση, απλότητα και, κυρίως, αλήθεια.

Μια πολλά υποσχόμενη ηθοποιός, η οποία άφησε το δικό της αποτύπωμα κατά την περσινή θεατρική χρονιά στις παραγωγές *Εσμέ* του Σπύρου Περεισιάδη, σε σκηνοθεσία Μαρίνας Βρόντη (παραγωγή ΘΟΚ), και *STILL! Ένα άγαλμα που γύρισε τον κόσμο* του Σταύρου Σταύρου, σε σκηνοθεσία Κώστα Σιλβέστρου (ανεξάρτητη παραγωγή). Διακρίθηκε για την ερμηνευτική της ορμή, την πλούσια υποκριτική της γκάμα και την εργατικότητα της, εντυπωσίασε με τις φωνητικές της δυνατότητες και τη σωματική της έκφραση, ενώ ανταποκρίθηκε με θαυμαστή ευελιξία σε ποικίλες προκλήσεις.

Φωτογραφία: ©Αλέξανδρος Παυλίδης

Γιάννης Μουστάκας

Ηθοποιός (γενν. 1989) | Σπούδασε στην Ανώτερη Σχολή Δραματικής Τέχνης «δήλος» (2006). Παίζει –για πρώτη φορά στην Κύπρο– το ρόλο του Τομ στην παράσταση *Θάβοντας τον αδερφό μου στο πεζοδρόμιο* του Τζακ Θορν, που παρουσιάζεται στο Θέατρο Αποθήκες σε σκηνοθεσία Γιάννη Καραούλη.

Νέο αίμα

Συνέντευξη
Γιάννης Μουστάκας

Πρώτη σας επαγγελματική δουλειά στην Κύπρο. Ποιες είναι οι εντυπώσεις σας;

Πρώτη μου επαγγελματική δουλειά στην Κύπρο και ελπίζω όχι η τελευταία! Από την αρχή με εντυπωσίασε ο ίδιος ο ΘΟΚ ως προς τη λειτουργία του. Ολόκληρος ο Οργανισμός λειτουργεί σαν μια καλοκουρδισμένη μηχανή όπου το κάθε εξάρτημα κάνει με επαγγελματισμό και συνέπεια τη δουλειά του και όλα μαζί συνεργάζονται για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Ως ηθοποιός, είχα απίστευτη υποστήριξη απ' όλους, κάτι που ώθησε και μένα να κάνω ό,τι καλύτερο μπορώ για την παράστασή μας.

Τι περιλάμβανε η αναζήτησή σας σε ό,τι αφορά το ρόλο του Τομ; Πόσο προσωπική ήταν; Τι δικό σας ανακαλύψατε στην πορεία;

Η αναζήτησή μου στην αρχή, μαζί με την ομάδα και υπό την καθοδήγηση του σκηνοθέτη μου, Γιάννη Καραούλη, περιλάμβανε στοιχεία που αφορούν τον συγγραφέα και, ειδικότερα, το πλαίσιο μέσα στο οποίο μεγάλωσε ο ίδιος – σ' αυτό το πλαίσιο επιλέγει να τοποθετήσει τους χαρακτήρες του. Έπειτα, με τη βοήθεια ειδικών σε θέματα ψυχικής υγείας, άγγιξα δύο θεματικές του έργου πολύ σημαντικές, την εφηβεία και το πένθος, κάνοντας παράλληλα και τη σχετική έρευνά μου στη λογοτεχνία και τον κινηματογράφο.

Χρήσιμα όλα αυτά, μα απέφευγα το συναίσθημα, ακριβώς όπως κάνει ο Τομ στο έργο. Έπρεπε, λοιπόν, να γίνει προσωπική η αναζήτηση. Θυμήθηκα και ξεκαθάρισα πώς βίωσα εγώ την εφηβεία, με τα καλά της και τα στραβά της, πού τοποθετώ την έννοια της οικογένειας, αλλά και πώς αντιμετωπίζω το πένθος. Και σε αυτό το τελευταίο κατάλαβα ότι η αντιμετώπισή μου είναι να κρύβω πράγματα κάτω απ' το χαλί, να τα θάβω, όπως και ο Τομ. Ανακάλυψα πως έχω περισσότερα κοινά με αυτό το παιδί απ' όσα νόμιζα στην αρχή.

Πιστεύετε στη δύναμη του εφηβικού θεάτρου; Ποια είναι η σημασία και η αξία του σήμερα;

Κάνοντας θέατρο, έχουμε τη δυνατότητα να καλλιεργήσουμε στους νέους την ελπίδα ότι ο κόσμος που παραλαμβάνουν από τους μεγάλους μπορεί να αλλάξει εάν το θέλουν. Αλλά αυτό είναι ευθύνη των μεγάλων. Αν στοχεύουμε σε παραστάσεις που αγγίζουν τους προβληματισμούς της νέας γενιάς και δεν την υποτιμούμε ως κοινό, καλλιεργούμε μελλοντικούς θεατές και ευαισθητοποιούμε τους νέους σε πολιτικά και κοινωνικά θέματα. Η καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της φαντασίας σε οποιονδήποτε άνθρωπο, πόσο μάλλον νέο, μπορεί να κάνει θαύματα. Οι νέοι έχουν ορμή και πάθος – και καλά κάνουν. Δική μας δουλειά είναι να τους κινητοποιήσουμε προς τη σωστή κατεύθυνση. Και νομίζω πως αυτό ακριβώς συμβαίνει με τη συγκεκριμένη παράσταση, αλλά και συνολικά με τις Δράσεις στις Αποθήκες.

Οι νέοι έχουν ορμή και πάθος – και καλά κάνουν.

Δική μας δουλειά είναι να τους κινητοποιήσουμε προς τη σωστή κατεύθυνση.

Παλιά φρουρά

Συνέντευξη
Κώστας Καζάκας

Ποιος καλός άνεμος σας έφερε στο θέατρο;

Η σχέση μου με το θέατρο και γενικά με την υποκριτική υπάρχει από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου. Ήταν ένα απ' τα παιχνίδια μου, μαζί με το κρυφτό, το κυνηγητό και την αμπάριζα. Ένα παιχνίδι δράσης και συναισθημάτων. Γεννήθηκα τη δεκαετία του '60, τότε που ανθούσε ο παλιός καλός ελληνικός κινηματογράφος. Ήταν η εποχή που κάθε γειτονιά είχε δύο και τρεις αίθουσες. Έτσι αρχίσαμε σιγά σιγά να «γνωριζόμαστε» με τον Λογοθετίδη, τον Αυλωνίτη, τον Παπαγιαννόπουλο, τον Κωνσταντάρα, τον Χατζηχρήστο, τον Ηλιόπουλο, τη Βασιλειάδου, τη Βλαχοπούλου. Το σινεμά, λοιπόν, ήταν η πρώτη μου επαφή με την τέχνη του θεάτρου και οι πρώτοι μου δάσκαλοι όλοι αυτοί που προανέφερα – και πολλοί άλλοι.

Φωτογραφία: ©Χάρης Ιωάννου

Κώστας Καζάκας

Ηθοποιός (γενν. 1963) | Σπούδασε στην Ανώτερη Σχολή Δραματικής Τέχνης του Πειραιϊκού Συνδέσμου, απ' όπου αποφοίτησε το 1988. Το 1989 έρχεται και εγκαθίσταται μόνιμα στην Κύπρο, όπου εργάζεται ανελλιπώς στις θεατρικές σκηνές της. Η έφεσή του στην κωμωδία ήταν από νωρίς φυσική και πηγαία, ωστόσο ο ίδιος δεν περιορίστηκε ποτέ στο καλούπι του κωμικού ηθοποιού. Έχει περάσει από όλα τα δραματικά είδη, ενώ είναι πάντα ανοιχτός σε νέες καλλιτεχνικές συνεργασίες και νέες αισθητικές τάσεις τόσο στο χώρο του θεάτρου όσο και στον κινηματογράφο και την τηλεόραση. Ένας ηθοποιός με παιδική, σκανταλιέρα ψυχή, που ξέρει να διαχειρίζεται μεθοδικά το ταλέντο του και να διεκδικεί την αλήθεια του στη σκηνή.

Φέτος συνεργάζεται με τον ΘΟΚ, ερμηνεύοντας το ρόλο του Αλφρέντο Αμορόζο στην παραγωγή της Κεντρικής Σκηνής *Φιλομμένα Μαρτουράνο* του Εντουάρντο Ντε Φιλίππο, σε σκηνοθεσία Μαγδαλένας Ζήρα.

Οι περισσότεροι θεατές σας έχουν συνδέσει με το είδος της κωμωδίας, ωστόσο έχετε παίξει και αρκετούς δραματικούς ρόλους. Έχετε κάποια ιδιαίτερη προτίμηση ανάμεσα στα δύο; Και γιατί;

Ήταν λογικό να με τραβήξει αρχικά αυτό το είδος, αφού γαλουχήθηκα με τις παλιές καλές ελληνικές κωμωδίες. Είναι το είδος του θεάτρου που η επαφή με τον θεατή είναι άμεση. Είναι ωραίο να κάνεις τον κόσμο να γελά, να γεμίζεις με χαρά τις ψυχές των ανθρώπων. Όταν ξεκίνησα, λοιπόν, οι πρώτοι μου ρόλοι ήταν σε κωμωδίες. Η αλήθεια είναι ότι, από τα εκατόν ένα έργα που έπαιξα στο θέατρο, τα περισσότερα δεν ήταν κωμωδίες, αλλά επειδή οι πρώτοι μου τηλεοπτικοί ρόλοι ήταν σε κωμικές σειρές, μπορεί γι' αυτό να χαρακτηρίστηκα ως κωμικός ηθοποιός. Μου αρέσει να ερμηνεύω ρόλους πολυδιάστατους, είτε είναι κωμικοί είτε δραματικοί, να τους ανακαλύπτω, να συμπορεύομαι μαζί τους όσο κρατάει το ταξίδι, και πολλές φορές να κρατάω κομμάτια τους μέσα στην ψυχή μου για το υπόλοιπο του δικού μου ταξιδιού.

Ερμηνεύετε τον Αλφρέντο Αμορόζο στη *Φιλομμένα Μαρτουράνο* του Εντουάρντο Ντε Φιλίππο. Ποια στοιχεία του συγκεκριμένου χαρακτήρα σας κέρδισαν;

Στον Αλφρέντο Αμορόζο με κέρδισαν η καλοσύνη, το χιούμορ, η εξυπνάδα, η αφοσίωσή του – χωρίς να είναι υποταγή–, η απλότητά του. Είναι ένας χαρακτήρας με θετικά στοιχεία. Βαρετό, θα μου πείτε, και ίσως εύκολο. Όμως όλα αυτά για να βγουν στην επιφάνεια χρειάζεται αλήθεια· και η ΑΛΗΘΕΙΑ δεν είναι πάντα εύκολη.

Τι αναζητάτε σήμερα στο θέατρο;

Τι μπορεί να αναζητώ μετά από τριάντα πέντε χρόνια; Μέσα από την πορεία μου όλα αυτά τα χρόνια, μέσα από όλους αυτούς τους διαφορετικούς χαρακτήρες που πήρα απ' το χέρι και περπατήσαμε μαζί στη σκηνή, ανακάλυψα πτυχές του εαυτού μου που αγνοούσα την ύπαρξή τους, ξεκλείδωσα συναισθήματα, φώτισα σκοτάδια. Η ψυχή του ανθρώπου πιστεύω ότι είναι απύθμενη, και ίσως να μη φτάνουν άλλα τριάντα πέντε χρόνια μέσα από την υπέροχη εργασία που έχω επιλέξει για να την εξερευνήσω.

Η ψυχή του ανθρώπου πιστεύω ότι είναι απύθμενη, και ίσως να μη φτάνουν άλλα τριάντα πέντε χρόνια μέσα από την υπέροχη εργασία που έχω επιλέξει για να την εξερευνήσω.

Σημειώσεις για την τέχνη του θεάτρου

Πήτερ Μπρουκ
(1925-)

Βρετανός σκηνοθέτης του θεάτρου και του κινηματογράφου. Εξέχουσα μορφή του παγκόσμιου θεάτρου η οποία συνδυάζει τις αρετές ενός εμπνευσμένου δασκάλου με το βάθος ενός οξυδερκούς δημιουργού και συγγραφέα. Οι σκηνοθετικές του εργασίες αποτελούν μια ανεκτίμητη παρακαταθήκη στη διεθνή παραστασιογραφία – *Τίτος Ανδρόνικος*, *Βασιλιάς Ληρ*, *Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας* του Σαίξπηρ, *Μαρά / Σαντ* του Πέτερ Βάις, *Μαχαμπαράτα* (δισκευή του μεγαλύτερου ινδικού έπους), *Η τραγωδία της Κάρμεν* (δισκευή της όπερας του Μπιζέ) κ.ά.

Σημαντική στιγμή στην καλλιτεχνική του πορεία αποτελεί η εγκατάστασή του στο Παρίσι στο τέλος της δεκαετίας του '70, όπου ιδρύει το Διεθνές Κέντρο Θεατρικής Έρευνας, ένα πολυπολιτισμικό εργαστήριο αναζήτησης και πειραματισμού για ηθοποιούς, συγγραφείς και σκηνοθέτες διαφόρων εθνικοτήτων.

«Το θέατρο ζει και αναπνέει στο παρόν, όχι σε βιβλιοθήκες ή αρχεία. Στο θέατρο σήμερα, χθες, οπουδήποτε στον κόσμο, ο συγγραφέας είναι παρών ως ζωντανό ανθρώπινο ον».

«Κάθε φόρμα είναι πιθανή αν την ανακαλύψουμε ψάχνοντας όλο και πιο πολύ μέσα στην ιστορία, μέσα στις λέξεις και στα ανθρώπινα πλάσματα που ονομάζουμε "χαρακτήρες". Αν η ιδέα επιβάλλεται εκ των προτέρων από έναν κυρίαρχο νου, κλείνει όλες τις πόρτες».

«Μια ιδέα πρέπει να πάρει σάρκα και οστά και συναισθηματική υπόσταση: πρέπει να προχωρήσει πέρα από τη μίμηση, έτσι ώστε μια επινοημένη ζωή να είναι επίσης μια παράλληλη ζωή η οποία σε κανένα επίπεδο δεν μπορεί να διαχωριστεί από την πραγματικότητα».

Τα αποσπάσματα έχουν αντληθεί από:

Πήτερ Μπρουκ, Η Ανοιχτή Πόρτα – Σκέψεις πάνω στην τέχνη και την πρακτική του θεάτρου, μτφρ. Μαρία Φραγκουλάκη, ΚΟΑΝ, Αθήνα 1998.
Πήτερ Μπρουκ, Η Αρετή της Συγγνώμης – Σκέψεις πάνω στον Σαίξπηρ, μτφρ. Μαρία Χατζημανουήλ, Εκδόσεις Σοκόλη, Αθήνα 2016.

«Στο θέατρο το "όπως να 'ναι" είναι ο μεγαλύτερος και ο πιο ύπουλος εχθρός».

«Ο ηθοποιός, όποια κίνηση κι αν κάνει, πρέπει να γνωρίζει ότι αυτή θα μείνει ένα άδειο κέλυφος ή θα γεμίσει από ένα αληθινό νόημα που ο ίδιος συνειδητά θα της δώσει. Από εκείνον εξαρτάται. Η ποιότητα βρίσκεται στη λεπτομέρεια».

«Η θεατρική τέχνη πρέπει να διαθέτει στοιχεία καθημερινότητας – οι ιστορίες, οι καταστάσεις, τα θέματα πρέπει να είναι αναγνωρίσιμα, γιατί ένα ανθρώπινο πλάσμα ενδιαφέρεται, πάνω απ' όλα, για τη ζωή που γνωρίζει».

«Ο σκηνοθέτης πρέπει να έχει από την αρχή αυτό που ονομάζω "αδιαμόρφωτο προαίσθημα", δηλαδή μια ισχυρή αλλά αόριστη ακόμα διαίσθηση, που του υπαγορεύει το βασικό σχήμα, την αφετηρία της σχέσης του με το έργο».

«Η δουλειά μας είναι η δουλειά ενός τεχνίτη, δεν μπορούμε ούτε να συγκαλύψουμε το λάθος ούτε να επιδοθούμε σε μαγικά και ξόρκια».

ΓΙΑ ΘΕΑΤΕΣ- ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

**Μαρία Χαμάλη,
Αμερικανική Δραματουργία
και Ελληνική Σκηνή (1931-
1965) – Eugene O'Neill,
Tennessee Williams, Arthur
Miller, Εκδόσεις Σοκόλη,
Αθήνα 2021.**

Τι σημαίνει το φαινόμενο Αμερική; Ποια ιδεολογικά, κοινωνικοπολιτικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά καθόρισαν την αμερικανική ταυτότητα; Πώς διαμορφώθηκε η θεατρική της φυσιογνωμία και πώς αυτή ερμηνεύτηκε εκτός των γεωγραφικών της συνόρων, και δη στην Ελλάδα; Σε αυτά και σε πολλά άλλα ερωτήματα απαντά με πειστικότητα η συγγραφέας του βιβλίου, Μαρία Χαμάλη. Η εμπειριστατωμένη αυτή μελέτη, καρπός πολύχρονης έρευνας και αναζήτησης, αφορά, όπως υποδηλώνει και ο τίτλος της, τη δραματουργία τριών εκ των μεγαλύτερων και επιδραστικότερων Αμερικανών θεατρικών συγγραφέων της σύγχρονης εποχής, του Eugene O'Neill, του Tennessee Williams και του Arthur Miller, και πώς αυτή προσλήφθηκε από την ελληνική σκηνή κατά το διάστημα 1931-1965.

Το ερευνητικό υλικό διαρθρώνεται σε έξι κεφάλαια και πλαισιώνεται από τη διαφωτιστική εισαγωγή του Ομότιμου Καθηγητή του ΑΠΘ Σάββα Πατσαλίδη, ενώ παρατίθεται ολοκληρωμένο παραστασιογραφικό και κριτικογραφικό παράρτημα αναφορικά με την υπό εξέταση περίοδο. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια εύστοχη απόπειρα ερμηνείας της πολύσημης ταυτότητας του αμερικανικού έθνους, ενώ φωτίζονται οι πολλαπλές εκφάνσεις του αμερικανικού ονείρου, από την εμφάνισή του κατά τον 16ο και 17ο αιώνα μέχρι και τη σύγχρονη μορφοποίησή του κατά τον 20ό αιώνα. Επιπλέον, σκιαγραφείται η σταδιακή πορεία οικοδόμησης εθνικής δραματουργίας, η οποία βρίσκει την πρώιμη έκφρασή της στον «πατέρα» του μοντέρνου αμερικανικού θεάτρου, τον Eugene O'Neill. Με επίκεντρο τον O'Neill, το δεύτερο κεφάλαιο τοποθετείται στη μεσοπολεμική Ελλάδα – με χρονολογική εκκίνηση τη Μικρασιατική Καταστροφή – και αναλύει τους παράγοντες που οδήγησαν το 1931 στην πρώτη παρουσίαση του έργου του *Πόθοι κάτω από τις λεύκες* στο ελληνικό κοινό από το θίασο Βεάκη-Μινωτή-Παζινού. Ο θίασος ανοίγει το δρόμο για την καθιέρωση του συγγραφέα στις θεατρικές σκηνές της Αθήνας, ιδιαίτερα μετά το 1936, με τη σχεδόν συστηματική παρουσία του στο ρεπερτόριο του Εθνικού Θεάτρου. Στο επόμενο κεφάλαιο η μελετήτρια εστιάζει στη δεκαετία του '40, σε μια τσακισμένη Ελλάδα από την Κατοχή και τον Εμφύλιο, αλλά θεατρικά γόνιμη, στην οποία ο O'Neill εξακολουθεί να διατηρεί την πρωτοκαθεδρία. Γίνεται εκτενής αναφορά σε έναν σημαντικό σταθμό στα θεατρικά τεκταινόμενα, στην ίδρυση του Θεάτρου Τέχνης (1942) του Καρόλου Κουν, το οποίο τα επόμενα χρόνια θα αναδείξει τους άλλους δύο κορυφαίους συγγραφείς του αμερικανικού θεάτρου. Το θρυμματισμένο ελληνικό κράτος επιζητά την ανάκαμψή του και η –κυρίως οικονομική– βοήθεια από την Αμερική συνιστά τη σωτηρία λέμβου του. Ως επακόλουθο, «εισβάλλει» και η αμερικανική κουλτούρα στην ελληνική ζωή, γεγονός που θα επηρεάσει, όπως είναι φυσικό, και τη θεατρική τέχνη.

Στο τέταρτο κεφάλαιο ανατέμνεται το συγγραφικό σύμπαν των Tennessee Williams και Arthur Miller, καθώς και το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται κατά το δεύτερο μισό της δεκαετίας του '40. Αναδεικνύονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους –ο ψυχολογικός ρεαλισμός του πρώτου, ο κοινωνικός ρεαλισμός του δεύτερου– ως σημαντικοί νεωτερισμοί που εξυπηρετούν μια γενικότερη ανάγκη καλλιτεχνικής ανανέωσης στην Ελλάδα. Η Χαμάλη αναλύει διεξοδικά τα τέσσερα αντιπροσωπευτικότερα έργα τους –τα *Γυάλινος κόσμος* και *Λεωφορείο ο Πόθος* του Williams και *Ήταν όλοι τους παιδιά μου* και *Ο θάνατος του εμποράκου* του Miller–, αποκωδικοποιώντας παράλληλα τη σκηνική μεταφορά τους από τον Κουν και την πρόσληψή τους από την κριτική και το κοινό της Ελλάδας. Στο τελευταίο κεφάλαιο εξετάζει προσεκτικά τη σκηνική προσέγγιση των έργων των τριών συγγραφέων από το 1955 έως το 1965, αφενός από το Θέατρο Τέχνης και το Εθνικό Θέατρο και αφετέρου από τους ελεύθερους θιάσους. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στην επαναλειτουργία του Θεάτρου Τέχνης το 1954 και στην αρχιτεκτονική διαμόρφωση του εσωτερικού σκηνικού του χώρου στα πρότυπα των *arena theatres* της Αμερικής –μορφή που διατηρεί μέχρι και σήμερα–, μια ιδέα που γεννήθηκε σε ένα από τα ταξίδια του Κουν στην Αμερική. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με μια απαραίτητη και ουσιώδη αναφορά στην κινηματογραφική πρόσληψη του έργου του Williams. Η Μαρία Χαμάλη καταθέτει, με αναλυτικό αλλά γλαφυρό και απολύτως απλό και κατανοητό λόγο, μια σφαιρική και καθ' όλα τεκμηριωμένη αποτύπωση της πρόσληψης του έργου των εν λόγω συγγραφέων από την ελληνική καλλιτεχνική κοινότητα. Το πολυσέλιδο μελέτημά της είναι ένας κατατοπιστικός και πλήρης οδηγός μύησης σε αυτή την πολυφωνική δραματουργική παραγωγή, στην πολυσύνθετη ιστορία της και την πολυδιάστατη και διαρκώς εξελισσόμενη ταυτότητά της, και είναι δεδομένο ότι η συνεισφορά του στο πεδίο των θεατρικών σπουδών θα καταστεί πολύτιμη. | Κ.Α.

Τα νέα του ΘΟΚ

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2022

Ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου υποδέχεται το φετινό καλοκαίρι με δύο νέες παραγωγές, που θα κάνουν πρεμιέρα στη Λευκωσία και στη συνέχεια θα περιοδεύσουν σε θέατρα όλης της χώρας.

Συνεχίζοντας την παράδοση παρουσιάσεων έργων από το αρχαίο ελληνικό δραματολόγιο, ο ΘΟΚ επέλεξε την κορυφαία τραγωδία του Σοφοκλή *Οιδίπους Τύραννος*. Το κατά πολλούς σημαντικότερο έργο της αρχαιότητας, που με την άφραστη ποιητικότητά του, την υψηλή τεχνική και το βαθύ περιεχόμενό του ασκεί μέχρι και σήμερα ακατανίκητη γοητεία, θα σκηνοθετήσει η Μαρία Κυριάκου.

Η δεύτερη παραγωγή της καλοκαιρινής περιόδου είναι η κωμωδία των Αλέκου Σακελλάριου και Χρήστου Γιαννακόπουλου *Μακρικοσταίοι και Κοντογιώργηδες*. Το έργο, που γνώρισε τεράστια καλλιτεχνική και εμπορική επιτυχία χάρη στην κινηματογραφική μεταφορά του, θα παρουσιαστεί σε σκηνοθεσία Παναγιώτη Λάρκου. Η παράσταση είχε προγραμματιστεί αρχικά ως παραγωγή της Σκηνής ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ και πρόκειται, εκτός από το καλοκαιρινό ανέβασμα στα ανοιχτά θέατρα, να συνεχίσει την περιοδεία της το φθινόπωρο σε δήμους και κοινότητες της χώρας.

ΑΚΡΟΑΣΕΙΣ

Για τις ανάγκες συμπλήρωσης της διανομής της παραγωγής του έργου *Οιδίπους Τύραννος* του Σοφοκλή, η οποία προγραμματίζεται να παρουσιαστεί τον Ιούνιο του 2022 σε σκηνοθεσία Μαρίας Κυριάκου, ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου καλεί σε ακρόαση άντρες και γυναίκες επαγγελματίες ηθοποιούς, απόφοιτους δραματικών σχολών, σκηνικής ηλικίας από 20 έως 50 ετών.

Οι ενδιαφερόμενοι/-ες καλούνται να στείλουν ηλεκτρονικά το βιογραφικό τους σημείωμα, μαζί με μία πρόσφατη φωτογραφία τους, στο dramaturg@thoc.org.cy μέχρι το Σάββατο 26 Μαρτίου 2022, ώρα 12:00 μ.μ., με την ένδειξη στο θέμα του ηλεκτρονικού μηνύματος «Ακρόαση | ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ». Η επιλογή των ατόμων που θα συμμετάσχουν στην ακρόαση θα γίνει από τη σκηνοθέτιδα της παράστασης.

Οι ακρόασεις θα πραγματοποιηθούν στο Νέο Κτίριο ΘΟΚ από το Σάββατο 2 Απριλίου 2022 έως τη Δευτέρα 4 Απριλίου 2022. Οι ηθοποιοί που θα επιλεγούν θα ειδοποιηθούν για την ημέρα και την ώρα της ακρόασης αποκλειστικά μέσω e-mail.

Από όσους/-ες επιλεγούν για ακρόαση ζητείται να προετοιμάσουν ένα σύντομο κομμάτι του κειμένου, το οποίο θα τους σταλεί, και ένα δημοτικό τραγούδι δικής τους επιλογής. Η είσοδος στις ακρόασεις θα γίνεται με βάση τα ισχύοντα υγειονομικά πρωτόκολλα.

Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε στείλτε e-mail στο dramaturg@thoc.org.cy ή καλέστε στο 22 86 43 06.

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ PODCASTS ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΟΚ: ΙΛΙΑΔΑ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

Περίπου ένα χρόνο πριν, ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου παρουσίασε την *Οδύσσεια* του Ομήρου σε μια σειρά ηχογραφημένων αναγνώσεων η οποία αγκαλιάστηκε από τους φίλους και τις φίλες του ΘΟΚ και άφησε τις καλύτερες εντυπώσεις, σε μια περίοδο μάλιστα που οι δημιουργικές διέξοδοι για το κοινό και τους καλλιτέχνες ήταν ελάχιστες. Σήμερα, είμαστε να αφήσουμε πίσω μας οριστικά τον εφιάλτη της πανδημίας, επιστρέφουμε με έναν νέο κύκλο podcasts. Αυτή τη φορά με το δεύτερο ομηρικό έπος: την *Ιλιάδα*. Από τη *μῆνιν* του Αχιλλέα μέχρι την ταφή του Έκτορα, οι ραψωδίες του Ομήρου ζωντανεύουν με όχημα τη μετάφραση του διακεκριμένου Έλληνα φιλόλογου Δ. Ν. Μαρωνίτη.

Είκοσι τέσσερις ραψωδίες, είκοσι τέσσερις ηθοποιοί: Δημήτρης Αντωνίου, Φώτης Αποστολίδης, Βασίλης Βασιλάκης, Γιώργος Ευαγόρου, Βαρνάβας Κυριαζής, Μάριος Κωνσταντίνου, Ζωή Κυπριανού, Παναγιώτης Λάρκου, Γιάννα Λευκάτη, Πάνος Μακρής, Λέα Μαλένη, Χριστόδουλος Μαρτάς, Σωτήρης Μεσσίνας, Βασί-

λης Μιχαήλ, Μαρία Μιχαήλ, Μανώλης Μιχαηλίδης, Νεοκλής Νεοκλέους, Μαρίνος Ξενοφώντος, Ελεάνα Παπαδοπούλου, Βασίλης Παφίτης, Γιώργος Τζωρτζής, Πέννυ Φοινίρη, Έλενα Χριστοφή, Χριστίνα Χριστόφια. Οι αναγνώσεις θα είναι διαθέσιμες στη διαδικτυακή πλατφόρμα podcast του ΘΟΚ: <https://anchor.fm/cyprus-theatreorganisation>. Σύντομα θα ανακοινωθούν περισσότερες πληροφορίες.

27 ΜΑΡΤΙΟΥ 2022: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΘΕΑΤΡΟΥ

Ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου συμμετέχει στον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Θεάτρου με ένα σύνολο ποικίλων δράσεων που εμπλέκουν όλη τη θεατρική κοινότητα και προσφέρουν ένα βήμα έκφρασης και δημιουργίας:

- Οι παραγωγές της Κεντρικής Σκηνής *Βασιλιάς Ληρ* του Ουίλιαμ Σαίξπηρ, σε σκηνοθεσία Τσέζαρις Γκραουζίνις, και της Σκηνής 018 *Αριστοφάνης τόσος δα!*, σε κείμενο και σκηνοθεσία Κώστα Σιλβέστρου, θα προβληθούν δωρεάν την Κυριακή 27 Μαρτίου 2022 (12:00-24:00) μέσω του καναλιού του Οργανισμού στο YouTube.

- Η ανταπόκριση στο ανοιχτό κάλεσμα που απύθνη ο ΘΟΚ προς τους πιο απαιτητικούς θεατές του, τα παιδιά, για να μας χαρίσουν ζωγραφιές εμπνευσμένες από το θέατρο

ξεπέρασε κάθε προσδοκία μας και μας γέμισε χαρά! Λάβαμε συνολικά 68 ξεχωριστές δημιουργίες από κάθε σημείο της Κύπρου, τις οποίες έχετε τη δυνατότητα να δείτε στα social media του Οργανισμού.

- Έφηβοι θεατές των εργαστηρίων στις Δράσεις 2021-2022: «Νέ@ σε έρημο νησί» απαντούν on camera σε διάφορα ερωτήματα σχετικά με το θέατρο και καταθέτουν τις δικές τους εμπειρίες.

Food for ΘΟΚ

Δώστε μας feedback!

Στείλτε μας προσωπικό μήνυμα (μέχρι 100 λέξεις) στο Facebook ή στο Instagram και μοιραστείτε μαζί μας τις εντυπώσεις που σας άφησε κάποια παραγωγή ή κάποια άλλη δράση/εκδήλωση του ΘΟΚ.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Αντιγόνη Παπαφιλιππου

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Φλωρεντία Σάββα

ΜΕΛΗ

Ξενακης Κυριακίδης

Γιώργος Λοΐζου

Έλενα Μεγαλέμου-Τριανταφυλλίδη

Χριστίνα Μυλωνά-Παρπαρίνου

Ευανθία Σάββα

Θεοδώρα Σάββα

Χρυσάιμιλη Ψηλογένη

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Σάββας Κυριακίδης

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ, ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΆΛΛΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ

Λογιστής

Σάββας Χαραλάμπους

Ροδούλα Φιλίππου

Φωτεινή Κουρσάρη

Αθηνά Χατζηιωακείμ

Άντρη Χατζηπαπαναγιώτου

ΤΜΗΜΑ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Υπεύθυνη Λειτουργός

Μαρίνα Μαλένη

Νίκη Μουρούζη

ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ/ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Υπεύθυνη Λειτουργός

Μαρία Ευσταθίου

Άνδρη Διαμαντίδου

ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΕΙΩΝ

Υπεύθυνη Λειτουργός

Μάγδα Μακάρ

ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΟΣ

Κυριακή Αργυρού

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Υπεύθυνη Λειτουργός

Θέμις Σώζου-Προδρόμου

Μαρία Σταφυλάρη-Κυριάκου

Χρύσω Αλεξάνδρου

Ιδιαίτερα Διευθυντή

Ειρήνη Αναστασία

ΤΑΜΕΙΟ

Γεωργία Κωνσταντίνου

Κωνσταντίνα Σάββα

ΑΠΟΘΗΚΕΣ

Φώτης Μύθιλλος

Μαρία Σαράντη

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ

Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΓΡΑΦΕΙΩΝ

Πέτρος Κουλέρμος

Ελένη Ζαφείρη

ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Έλενα Ανδρέου-Σεβαστίδου

Χριστίνα Φιλίππου

Ηλιάννα Φλωρίδου

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Τεχνικός Προϊστάμενος/

Συντονιστής

Χάρης Καυκαρίδης

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Υπεύθυνος Εργαστηρίου

Κατασκευής Σκηνικών

Ιωάννης Χριστοδούλου

Ανώτερος Τεχνικός

Πέτρος Λουκά

Μηχανικοί Σκηνής

Μάριος Καραγωγέας

Λύσανδρος Λυσάνδρου

Δώρας Τσολάκης

Χριστάκης Παναγή

Μιχάλης Σταύρου

Μενέλαος Μενελάου

Αντρέας Αντρέου

ΤΜΗΜΑ ΣΚΗΝΩΝ

Διευθυντής Σκηνής

Αχιλλέας Αχιλλέως

Βοηθός Διευθυντής Σκηνής

Κυριάκος Σάββα

Βοηθοί Σκηνής / Υπεύθυνοι

Δοκιμής και Παράστασης

Μαρία Χαραλάμπους

Κώστας Μενοίκου

Χάρης Ιωάννου

ΤΜΗΜΑ ΦΩΤΙΣΜΟΥ

Ανώτερος Φωτιστής

Γεώργιος Κουκουμάς

Σταύρος Ευλαμπίου

Σταύρος Τάρταρης

ΤΜΗΜΑ ΗΧΟΥ

Γιώργος Χριστοφή

Στράτος Σταμάτης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΣ

Σπύρος Ιωαννίδης

ΑΜΠΙΓΕΣ

Μηλίτσα Βικτωρος

Μαρία Ορφανίδου-Χαραλάμπους

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΡΑΠΤΙΚΗΣ

Κωνσταντία Γερολεμίδου

Άννα Κύζα

ΘΥΡΩΡΟΙ/ΤΑΞΙΘΕΣΙΑ

Υπεύθυνη Υποδοχής

Φαίη Αρότη

Στέλλα Ανδρέου-Χριστοδούλου

Παναγιώτα Αντανίου

Ρίτα Αχιλλέως

Στέφανος Γιάλλουρος

Νατάσα Ζήσιμου

Αργυρή Ηλία

Μαρία Ιωάννου

Χριστίνα Κάσια

Χαρά Λαμπή

Γεωργία Μανελίδου

Τάνια Μαντοβάνη

Ραφαέλλα Νεοφύτου

Θέμις Νικολάου

Γκλόρια Παναγίδου

Άντρη Σκουφαρίδου

Μαρία Τρικούππη

Κατερίνα Φαρμακίδου

Κωνσταντίνα Χαραλαμπίδου

Γενικές Πληροφορίες

ΘΕΑΤΡΟ ΘΟΚ

Κεντρική Σκηνή

Νέα Σκηνή

Σκηνή 018

Ταμείο

Γρηγόρη Αυξεντίου 9

1096 Λευκωσία

Γραφεία:

22864300

ΘΕΑΤΡΟ ΑΠΟΘΗΚΕΣ

Κάμπου 29

2030 Στρόβολος, Λευκωσία

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ

ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΘΟΚ

€12 / €6*

*Μειωμένο εισιτήριο ισχύει για: τη Σκηνή 018 (παιδιά και γονείς), ανέργους, συνταξιούχους, πολύτεκνους με την επίδειξη του αντίστοιχου αποδεικτικού εγγράφου, άτομα κάτω των 25 ετών με την επίδειξη πολιτικής ταυτότητας

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΘΟΚ

€50 1 άτομο

€75 2 άτομα

Ισχύουν για όλες τις παραγωγές του ΘΟΚ πλην της Σκηνής 018.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ / ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ

Λευκωσία: Ταμείο Θεάτρου ΘΟΚ, τηλ. 77772717

(Τρίτη-Κυριακή 10:00-13:30 & 16:00-18:00),

και ηλεκτρονικά στη σελίδα www.thoc.org.cy

Λάρνακα, Λεμεσός, Πάφος, Σωτήρα:

Ηλεκτρονικά στη σελίδα www.thoc.org.cy

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

PIK ΘΕΣΜΙΚΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

ANT1

omega

SIGMA
ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

A
ΚΥΠΡΟΥ

ΡΑΔΙΟ ΠΡΩΤΟ
96.1 FM 107.1 FM

ant1
RADIO

ΠΟΛΙΤΗΣ
107.6 FM 97.6

ΠΟΛΙΤΗΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

CITY

AVANT GARDE

CHECK IN

MY • LIFE

NICHE

ΥΠΕΡΦΑΝΟΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ
ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΦΙΛΟΥΜΕΝΑ ΜΑΡΤΟΥΡΑΝΟ

ΟΠΑΠ
ΚΥΠΡΟΥ

